

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

**щодо набуття правових компетентностей
здобувачами фахової передвищої освіти
(крім спеціальності 081 Право)**



**Київ
2023**

УДК 377:005

*Рекомендовано Науково-методичною радою Державної установи
«Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»
(протокол від 17.10.2023 №5)*

Іщенко Т.Д. Інформаційно-аналітичне дослідження щодо набуття правових компетентностей здобувачами фахової передвищої освіти (крім спеціальності 081 Право) / Іщенко Т.Д., Дудник Т.П., Березенко І.В. – Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2023. – 142 с.

Відповідальна за випуск

Ірина БЕРЕЗЕНКО

Редактор

Ірина СЕРОВА

Для освітян, педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти та усіх, хто цікавиться тим, як відбувається набуття правових компетентностей здобувачами фахової передвищої освіти (крім спеціальності 081 Право) в закладах фахової передвищої освіти, а також, здобувачів фахової передвищої освіти, які прагнуть удосконалювати рівень набуття правових компетентностей.

Автори Інформаційно-аналітичного дослідження не несуть відповідальність за наслідки використання та розповсюдження цих матеріалів, а також результати, які викладені в цьому дослідженні (критерії показників вивчення правової компетентності здобувачів фахової передвищої освіти, здійснені на підставі отриманих та проаналізованих матеріалів від закладів фахової передвищої освіти та становлять основу цих матеріалів). Це Інформаційно-аналітичне дослідження сформовано станом на 01.10.2023.

Суб'єктивні висновки цього Інформаційно-аналітичного дослідження є авторськими поглядами.

Використання, копіювання, відтворення, розповсюдження тощо цих матеріалів здійснюється лише з дозволу Науково-методичного центру ВФПО.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ОГЛЯДОВА СКЛАДОВА	8
Спеціальність	
012 Дошкільна освіта.....	10
013 Початкова освіта	11
014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).....	14
015 Професійна освіта.....	19
017 Фізична культура і спорт	20
021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво.....	22
022 Дизайн	23
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.....	25
024 Хореографія	27
025 Музичне мистецтво	28
026 Сценічне мистецтво	30
028 Менеджмент соціокультурної діяльності.....	32
029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	33
035 Філологія	35
051 Економіка.....	37
053 Психологія	39
061 Журналістика.....	40
071 Облік і оподаткування	42
072 Фінанси, банківська справа та страхування	44
073 Менеджмент.....	46
075 Маркетинг.....	48
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.....	50
101 Екологія.....	52
102 Хімія	54
113 Прикладна математика.....	56
121 Інженерія програмного забезпечення.....	57
122 Комп'ютерні науки	59
123 Комп'ютерна інженерія.....	61
125 Кібербезпека	63
126 Інформаційні системи та технології.....	65
131 Прикладна механіка.....	66
133 Галузеве машинобудування	68
134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка.....	70
135 Суднобудування	71
136 Металургія.....	72
141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка.....	74
142 Енергетичне машинобудування.....	76
144 Теплоенергетика	78

151	Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології	80
161	Хімічні технології та інженерія	82
162	Біотехнології та біоінженерія	83
171	Електроніка	85
172	Телекомунікації та радіотехніка.....	87
173	Авіоніка	89
181	Харчові технології.....	90
182	Технології легкої промисловості.....	93
184	Гірництво	94
185	Нафтогазова інженерія та технології.....	96
186	Видавництво та поліграфія	98
191	Архітектура та містобудування	100
192	Будівництво та цивільна інженерія.....	102
193	Геодезія та землеустрій	104
201	Агрономія	105
204	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	107
205	Лісове господарство.....	109
206	Садово-паркове господарство.....	110
208	Агроінженерія	112
211	Ветеринарна медицина	114
221	Стоматологія.....	115
223	Медсестринство	117
224	Технології медичної діагностики та лікування.....	119
226	Фармація, промислова фармація	121
231	Соціальна робота	122
241	Готельно-ресторанна справа	124
242	Туризм	126
271	Морський та внутрішній водний транспорт.....	128
272	Авіаційний транспорт	130
273	Залізничний транспорт.....	131
274	Автомобільний транспорт	133
275	Транспортні технології (за видами)	135
	ВИСНОВКИ	140
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	141

ПЕРЕДМОВА

Серед важливих домінантів формування правової держави України, побудови громадянського суспільства, його цивілізованого розвитку основоположне значення має принцип законності та правопорядку.

Дотримання правових норм, юридично обґрунтоване вирішення правових питань у процесі практичної діяльності, чітке усвідомлення, розуміння відповідальності за невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків забезпечить правомірність поведінки майбутніх фахівців.

Правові знання мають важливе значення у розвитку професійної компетентності фахівців, діяльність яких вимагає знання чинного законодавства, розуміння механізму правового регулювання внаслідок виконання певних функцій¹.

Нині ми живемо в умовах глобальних трансформацій, які відбуваються і в освіті, і науці. Воєнний стан, переміщені заклади освіти та тимчасово окупована росією територія України внесли свої корективи в повсякденний процес навчання. Тому освітній процес потребує не лише набуття правових компетентностей, а й вміння їх коректного, правильного, деякою мірою педантичного застосування фахівцями.

Звісно, вміння застосовувати потрібну правову норму під час своєї професійної діяльності – універсальна вимога, але особливе значення вона має під час реалізації набутих вмінь і навичок на ринку праці.

У монографії Романа Курка «Розвиток правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів: теорія і методика» наголошено на тому, що основним результатом освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти має стати підготовка фахівця освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», який буде здатний ефективно здійснювати практичну діяльність у різних галузях економіки та спроможним задовольнити запити роботодавців на вітчизняному та міжнародному ринках праці².

Конституція України від 28 червня 1996 року, закони України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження

¹ Н. Ткачова. Професійна правова культура її зміст та роль у подальшому цивілізованому розвитку України. Юридичний вісник. 3(24)2012 С.154-158.

² Курок Р.О. Розвиток правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів: теорія і методика. Монографія. Київ : «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. С.14.

української національної та громадянської ідентичності» від 13 грудня 2022 року № 2834-IX, «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року № 2745-VIII, Національна програма правової освіти населення, затверджена Указом Президента України від 18 жовтня 2001 року № 992/2001, передбачають подальше створення необхідних умов для набуття широкими верствами населення правових знань і навичок.

Загалом, на думку Рябовола Л.Т., правова компетентність – це сукупність набутих здобувачами освіти під час навчання знань, умінь, характерних рис, необхідних для виконання певних дій з метою розв'язання проблем, задач, ситуацій згідно з приписами норм права.

Під правовою компетентністю ми розуміємо: «розуміти і знати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права і свобод людини і громадянина в Україні».

Структуру правової компетентності ми інтерпретували так:

- категорії «знає, розуміє, пояснює, аналізує» відображають її когнітивний компонент – сукупність правових знань; вміння та навички їх здобувати, вільно, конструктивно і творчо використовувати, проводити логічні інтелектуальні операції, критично мислити; логічні й мовленнєві вміння щодо отримання, використання і поширення (оприлюднення) правових знань на рівні викладу, пояснення, обґрунтування в різних формах. Обсяг знань має бути необхідним і достатнім, аби дати змогу компетентній особі адекватно реагувати на ситуації в правовому контексті, діяти згідно з нормами чинного законодавства.

Правові знання, незважаючи на їх важливість, є основою для формування практичних умінь, навичок і ставлень:

- категорії «уміє», «застосовує», «регулює» відображають її діяльнісно-процесуальний компонент – вміння використовувати правові знання та логічні й мовленнєві вміння для виконання практичних завдань, розв'язання проблем у правовому полі; реалізувати приписи права для ефективної взаємодії між суб'єктами навчання й суспільного життя, адже найбільш повне розкриття здібностей людини відбувається в суспільно значущій діяльності;
- категорії «виявляє ставлення» і «оцінює» – ціннісно-мотиваційний (аксіологічний), який охоплює правові ціннісні орієнтації, сформовані на основі гуманістичної системи цінностей; ціннісно-емоційне ставлення до державно-правових

явищ; мотивація правомірної поведінки. Все це дозволяє особистості оцінювати та з цих позицій вирішувати проблеми у правовому полі³.

Правова освіта здійснюється із використанням сучасних інформаційних технологій, зокрема елементів дистанційного навчання. Обсяг і зміст обов'язкового курсу з правознавства визначається потребою суспільства у вихованні правосвідомого громадянина, а для професійно-технічних закладів освіти – ще й високими вимогами до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівня особи, про що зазначено в Національній програмі правової освіти населення⁴.

У Науково-методичному центрі ВФПО проведено Інформаційно-аналітичне дослідження щодо набуття правової компетентності здобувачами фахової передвищої освіти (крім спеціальності 081 Право), яке дає змогу оцінити його рівень з метою його поліпшення.

Під час дослідження, аналізуючи форми анкетного опитування, які отримано від закладів фахової передвищої освіти, ми виокремили низку чинників, які можуть впливати на рівень формування правової компетентності, необхідного для сучасного фахівця.

У дослідженні взяли участь 316 закладів фахової передвищої освіти. У межах дослідження було опрацьовано показники за 70 спеціальностями, які і становлять його основу.

Досліджувані показники свідчать про рівень правової компетентності серед здобувачів фахової передвищої освіти та чинники, які впливають на рівень вивчення відповідного освітнього компонента.

³. Maslow A. Motivation and Personality. Harper, New York: Matthews, 1977. p. 29-33.

⁴ Національна програма правової освіти населення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001#Text> (дата звернення 18.05.2023)

ОГЛЯДОВА СКЛАДОВА

У сучасних умовах набуває особливо важливого значення підготовка висококваліфікованих фахівців, які мають дотримуватися встановлених стандартів і застосовувати набуті правові компетентності.

Освіта має сприяти формуванню самостійного мислення, розвитку творчих здібностей, поліпшенню професійної підготовки фахівця. Від цього багато в чому залежить, якою мірою майбутні фахівці зможуть поєднувати сучасні знання, професіоналізм із соціальною активністю і високою моральністю⁵.

У період гострої економічної кризи, в якій перебуває наше суспільство, нам вкрай потрібні компетентні фахівці, які мають не тільки професійні знання, уміння та навички, але й можуть приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співробітництва, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності.⁶

У цьому Інформаційно-аналітичному дослідженні терміни мають скорочення:

ЄКТС – Європейська кредитно-трансферна система.

ОПП – освітньо-професійна програма.

Пропонуємо до вашої уваги таблицю, в якій можна простежити чинники, що, на нашу думку, впливають на формування правових компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти.

Таблиця 1

Чинники	Показники
Назви освітніх компонентів (дисципліни), якими передбачено набуття правових компетентностей	Основи правознавства – 58 % Основи права – 25 % Правознавство – 24 % Громадянська освіта – 18 %
Середній обсяг вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правових компетентностей	69 год/2,3 кредити ЄКТС
Статус освітнього компонента, передбачений у навчальному плані для набуття правових компетентностей	Обов'язковий – 68 % Вільного вибору – 26 % Факультативний - 6 %

⁵ Скаковська С. С., Котик О. В. Серія «Економічні науки». 2020. Вип. 4(92). С.348.

⁶ Скаковська С. С., Котик О. В. Серія «Економічні науки». 2020. Вип. 4(92). С.349.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Чинники	Показники
Освітній компонент вивчають	1 курс – 63 %, 2 курс – 63 %, 3 курс – 54 %
Форма підсумкового контролю результатів навчання	Залік – 65 %
Перелік правових компетентностей, яких має набути здобувач освіти	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (80 %) ⁷
Вузькопрофільне законодавство в навчальних програмах правничих дисциплін	39 % закладів фахової передвищої освіти
Правові гуртки є	39 % закладів фахової передвищої освіти
Конференції, семінари, вебінари та ін. правового змісту проводять	58 % закладів фахової передвищої освіти
Залучено для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування	50 % закладів фахової передвищої освіти
Профільну юридичну освіту мають	56 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей
Підвищення кваліфікації в закладах фахової передвищої освіти відбувається	У різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, вебінарах, конференціях, міжнародних стажуваннях тощо
Забезпечення навчальною літературою	69 % засвідчили, що проблеми із забезпеченням у закладах фахової передвищої освіти немає
Поліпшило б набуття правової компетентності здобувачами фахової передвищої освіти	<ul style="list-style-type: none"> ▪ збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента; ▪ залучення вузькопрофільних фахівців; ▪ перехід на очний формат навчання; ▪ участь у профільних правових конференціях, конкурсах, семінарах, вебінарах тощо; ▪ оновлення бібліотечного фонду сучасними підручниками; ▪ збільшення фінансування закладів фахової передвищої освіти; ▪ інше.

⁷ Затверджені стандарти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/fahova-peredvisha-osvita/sektor-fahovoyi-peredvishoyi-osviti/zatverdzheni-standarti>

012 Дошкільна освіта (далі – спеціальність 012)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 012, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 012 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 11 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 11 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 78 год/2,6 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 56 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 56 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 012 від 13.07.2021 № 806 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (78 %).

Семінарські заняття, лекції, практична робота, самостійна робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: «ажурної пилки», «мікрофону», «ромашки блума», «клоуз-тестів», «фішбоуну», «синквейну», «каруселі», стимуляційних та імітаційних ігор, імітації судового процесу або досудового розслідування тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 22 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 22 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками

проводять у 22 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Шлюбно-сімейне законодавство і неповнолітні», «Електоральний вибір без порушень та маніпуляції», «Правосвідомий студент – соціально активний громадянин», Основи конституційного права», «Особливості адміністративної та кримінальної відповідальності неповнолітніх» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучають для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 44 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 012 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, вебінарах, конференціях.

56 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей у закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) організації практичного навчання з правових дисциплін, конкурсів, олімпіад, відвідування правових музеїв, центрів розвитку;
- 3) обміну досвідом з іншими закладами освіти;
- 4) правових онлайн-консультацій для здобувачів освіти;
- 5) оновлення навчальної літератури;
- 6) орієнтації на потреби сучасного суспільства;
- 7) практико-орієнтованих заходів;
- 8) розбору практичних завдань.

013 Початкова освіта (далі – спеціальність 013)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі **спеціальності 013**, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 013 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 40 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 10 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої

освіти з набуття правової компетентності становить 75 год/2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 013 від 13.07.2021 № 801 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 4 Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (40 %), СК 4 (20 %).

Семінарські заняття, лекції, практична робота, самостійна робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти, із використанням інтерактивних методів: розв'язування задач на правову тематику, «кола ідей», «мозкового штурму», «фішбоуну», ділових ігор, моделювання життєвих ситуацій, диспутів, «каруселі», роботи в малих групах, «акваріуму», «мікрофону», «закінчити речення», «імітаційних ігор», «мозаїки», «пресу» тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 40 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 40 % закладів фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Шлюбно-сімейне законодавство і неповнолітні», «Електоральний вибір без порушень та маніпуляції», «Правосвідомий студент – соціально активний громадянин», «Основи конституційного права», «Загальні положення про зобов'язання із відшкодування шкоди», «Особливості адміністративної та кримінальної відповідальності неповнолітніх» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 40 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 013 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, вебінарах, конференціях.

30 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Водночас у 70 % закладів фахової передвищої освіти є певні труднощі, а саме:

- немає жодного навчального посібника, який би чітко відповідав робочій програмі з предметів, що формують правові компетентності, – 20 %;
- немає друкованих видань останніх років для здобувачів фахової передвищої освіти – 10 %;
- застаріла література – 10 %;
- неналежне фінансування закладів фахової передвищої освіти, що унеможливорює поновлення бібліотечного фонду, – 20 %.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) розбору практичних завдань, онлайн-курсів для здобувачів фахової передвищої освіти;
- 3) запровадження спецкурсів, які сприяють формуванню правової культури;
- 4) доповнення змісту навчальних дисциплін питаннями професійно-правового характеру;
- 5) організації практичного навчання з правових дисциплін, конкурсів, олімпіад, відвідування правових музеїв, центрів розвитку;
- 6) уміння працювати з різними джерелами інформації, критично мислити, розвивати навички пошуку, аналізу та оцінювання інформації;
- 7) забезпечення фаховою літературою з вивчення освітнього компонента;
- 8) практико-орієнтованих заходів;
- 9) обміну досвідом з правовими установами.

**014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
(далі – спеціальність 014)**

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 014, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 014 **трудове навчання та технології** відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 67 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 17 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності та є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Трудові права неповнолітніх», «Полікультурна багатомірність», «Правовий статус неповнолітнього», «Вільний вибір», «Громадянська відповідальність» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 33 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблем немає.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 014 **фізична культура** відбувається за освітнім компонентом Основи

правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 33 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності та є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 67 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Конституція України – основний закон людини, суспільства, держави», «Як не стати жертвою торгівлі», «Відповідальність підлітків за скоєний злочин», «Запобігання і протидія корупції», «Екологічна безпека і сталий розвиток» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 33 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності **014 українська мова і література** відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 33 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год /3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти. У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 67 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Торгівля людьми – глобальна проблема», «Я маю право» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

33 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Водночас у 67 % закладів фахової передвищої освіти є певні труднощі, а саме: брак забезпечення освітнього процесу необхідною для викладання літературою, низький рівень фінансування закладів фахової передвищої освіти – 67 %.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності **014 образотворче мистецтво** відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год /3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 25 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 25 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Закон і право», «Я маю право» тощо.

25 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності **014 музичне мистецтво** відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правове регулювання трудових відносин під час воєнного стану», «Правові засади боротьби із тероризмом» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

100 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Стандартом зі спеціальності 014 від 21.09.2021 № 1003 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти зі спеціальності 014 вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме:

014 (трудове навчання та технології) ЗК 1 (83 %);

014 (фізична культура) ЗК 1 (100 %);

014 (українська мова і література) ЗК 1 (67 %);

014 (образотворче мистецтво) ЗК 1 (100 %);

014 (музичне мистецтво) ЗК 1 (50 %).

Семінарські заняття, лекційні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, індивідуальні консультації — всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: моделювання ситуацій, дискусій, дебатів, есе, проєктів, кейсів, квестів, мозкового штурму, ділових ігор, роботи в парах, роботи в малих групах, «акваріуму», «мікрофону» тощо.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 014 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах і майданчиках, стажуваннях.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) організації практичного навчання з правових дисциплін, конкурсів, олімпіад, відвідування правових музеїв, центрів розвитку;

3) онлайн-консультацій для здобувачів освіти;

4) оновлення літератури;

5) орієнтації на потреби сучасного суспільства;

6) запровадження спецкурсів, які сприяють формуванню правової культури;

7) доповнення навчальних дисциплін питаннями професійно-правового змісту;

8) застосування сучасних освітніх юридичних ресурсів.

015 Професійна освіта (далі – спеціальність 015)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 015, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 015 відбувається за освітнім компонентом Правознавство у 83 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 83 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 015 від 13.07.2021 № 802 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (83 %).

Семінарські заняття, лекції, практична робота, самостійна робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: «мозкового штурму», ділових ігор, моделювання життєвих ситуацій, диспутів, ситуаційного аналізу, презентацій, «мікрофону», «займи позицію» тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 83 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 83 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють

теми: «Укладання, зміна, розірвання трудового договору», «Оплата праці», «Запобігання корупції» тощо.

60 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 100 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 015 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації, на освітніх онлайн-платформах, юридичних платформах та вебінарах, конференціях.

20 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Водночас у 80 % закладів фахової передвищої освіти є труднощі з неналежним фінансуванням закладів фахової передвищої освіти, що унеможлиблює поновлення бібліотечного фонду.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) ознайомлення з нормативно-правовими актами під час викладання освітнього компонента;

3) вивчення «Основ конституційного права»;

4) організації практичного навчання;

5) забезпечення фаховою літературою з вивчення освітнього компонента;

8) практико-орієнтованих заходів правового спрямування.

017 Фізична культура і спорт (далі – спеціальність 017)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 017, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 017 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 43 %, Громадянська освіта – 21 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 87 % закладів фахової передвищої освіти, у 14 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 71 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 57 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 017 від 11.01.2022 № 46 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (71 %).

Комбіновані заняття, практичні заняття, підсумкові заняття та навчальні заняття, лекції (лекція-бесіда (діалог з аудиторією), лекція-дискусія, проблемна лекція; лекція-консультація), семінарські заняття (семінар-диспут, семінар з виступами студентів, комбіноване семінарське заняття, нетрадиційні види занять, заняття-екскурсії, консультації індивідуальні і групові) — всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: case-study (аналіз конкретних практичних ситуацій), ділових і рольових ігор, роботи в малих групах, парах, трійках, «ажурної пилки», «мікрофону», «ромашки блума», «клоуз-тестів», «фішбоуну», «синквейну» тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 29 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 29 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 43 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: ПВК Редан – агресивні молодіжні рухи», «Адміністративна відповідальність неповнолітніх», «Протидія насильства сім'ї», «Європейські цінності основа демократичної держави» тощо.

43 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 57 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 017 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

71 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) урізноманітнення форм і методів роботи;

3) посібників, дайджестів, практикумів, тестових завдань для рівня фахового молодшого бакалавра.

4) правильного донесення до здобувачів освіти матеріалу;

5) обговорювання цікавих ключових понять, які правильно впливають на правову свідомість і культуру майбутніх фахівців;

6) викладача, який у своїй практичній діяльності має створювати умови, вживати заходів, які сприяють підвищенню рівня правової компетентності.

021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво (далі – спеціальність 021)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 021, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 021 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 30 год /1 кредит ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 100 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 021 від 15.06.2021 № 432 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 10 Здатність застосовувати акти законодавства та правові норми охорони праці і безпеки життєдіяльності.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (50 %), СК 10 (50 %).

Семінарські заняття, практичні заняття, лекції, індивідуальні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: ділових і рольових ігор, роботи в малих групах, парах тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства не передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у закладах фахової передвищої освіти, як і правові гуртки.

Конференцій, семінарів, вебінарів та ін. за правовими тематиками у закладах фахової передвищої освіти не проводять.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 021 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) урізноманітнення форм і методів роботи;
- 3) семінарів, вебінарів, тренінгів для викладачів.

022 Дизайн (далі – спеціальність 022)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 022, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 022 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 73 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 18 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 64 год /2,13 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 72 % закладів фахової передвищої освіти, у 28 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 55 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 55 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 022 від 14.06.2021 № 429 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (73 %).

Навчальні заняття, самостійні роботи, контрольні заходи, лекції, бесіди, диспути, практичні заняття, консультації, комбіновані заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкових атак, дискусій, ситуаційного аналізу, обговорення, аналізу конкретних ситуацій тощо. Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 18 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 9 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 37 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права й обов'язки людини і громадянина», «Адміністративна відповідальність за правопорушення», «Кримінальна відповідальність неповнолітніх» тощо.

37 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 46 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 022 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

73 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) проведення семінарів тематичних тренінгів, занять очних та онлайн-занять з правознавцями-практиками;
- 3) приділення більшої уваги вивченню «Правознавства» в закладах середньої освіти;
- 4) практико-орієнтованих заходів;
- 5) семінарів, вебінарів, тренінгів для викладачів.

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (далі – спеціальність 023)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 023, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 023 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 43 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 14 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 63 год /2,1 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 86 % закладів фахової передвищої освіти, у 14 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 57 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 57 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 023 від 23.06.2021 № 459 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (86 %).

Навчальні заняття, самостійні роботи, контрольні заходи, лекції, бесіди, диспути, практичні заняття, консультації, комбіновані заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів, як-от мозкових атак, дискусій, аналітичних ситуацій, обговорення, ситуаційних аналізів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 29 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 14 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 43 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Соціальний захист та права дитини», «Кримінальна відповідальність неповнолітніх», Права людини», «Кожен має право на освіту», «Права людини» «День відповідальності людини» тощо.

57 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 14 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 023 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

43 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Водночас у 57 % закладів фахової передвищої освіти є певні труднощі з недостатньою кількістю підручників.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) більшої уваги вивченню правознавства в закладах середньої освіти;

3) вивчення дисципліни «Право в професійній діяльності»;

4) видання хрестоматії з правознавства (чинні нормативно-правові акти або витяги з них).

024 Хореографія (далі – спеціальність 024)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі **спеціальності 024**, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 024 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 63 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 8 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 63 год /2,1 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 75 % закладів фахової передвищої освіти, у 25 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є диференційований залік.

Стандартом зі спеціальності 024 від 08.06.2021 № 408 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (75 %).

Навчальні заняття, самостійні роботи, контрольні заходи, лекції, бесіди, диспути, практичні заняття, консультації, комбіновані заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів, як-от мозкових атак, дискусій, аналітичних ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 13 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Соціальний захист та права дитини», «Кримінальна відповідальність неповнолітніх», «Права людини», «Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина», «Основні галузі законодавства України» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 13 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 024 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

63 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) більшої уваги вивченню правознавства в закладах середньої освіти;
- 3) вивчення дисципліни «Право в професійній діяльності»;
- 4) вивчення дисципліни «Основи правознавства».

025 Музичне мистецтво (далі – спеціальність 025)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 025, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 025 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 43 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 36 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої

освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 65 % закладів фахової передвищої освіти, у 35 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 57 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 025 від 14.06.2021 № 430 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (71 %).

Навчальні заняття, самостійні роботи, контрольні заходи, лекції, бесіди, диспути, практичні заняття, консультації, індивідуальні заняття, комбіновані заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкових атак, дискусій, аналітичних ситуацій, «ажурної пилки», «мікрофону», «ромашки блума», «клоуз-тестів», «фішбоуну», «синквейну» тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 21 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 7 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 43 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Кожен має право на освіту», «Права людини», «Протидія торгівлі людьми», «Соціальний захист та права дитини», «Авторське право та проблеми використання індивідуальної власності», «Правова освіченість, як складова правової компетентності» тощо.

64 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 36 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 025 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

57 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) більшої уваги вивченню правознавства в закладах середньої освіти;
- 3) введення навчальної дисципліни «Основи правознавства».

026 Сценічне мистецтво (далі – спеціальність 026)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 026, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 026 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 25 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 25 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 51 год /1,7 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 75 % закладів фахової передвищої освіти, у 25 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є диференційований залік.

Стандартом зі спеціальності 026 від 10.06.2021 № 414 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (75 %).

Навчальні заняття, самостійні роботи, контрольні заходи, лекції, бесіди, диспути, практичні заняття, консультації, комбіновані заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів, як-от мозкових штурмів, дискусій, ситуаційних аналізів, обговорення, аналізу конкретних ситуацій, «кола ідей», «мікрофону», рольових ігор, аналізу правових ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 25 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Кожен має право на освіту», «Права людини», «Протидія торгівлі людьми» тощо.

75 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 25 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 026 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає, 50 % закладів фахової передвищої освіти мають проблеми з фінансовим забезпеченням для придбання необхідної кількості навчальних підручників.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) проведення семінарів, тематичних тренінгів, занять очних та онлайн-занять з правознавцями-практиками;
- 3) поновлення бібліотечного фонду новими посібниками;
- 4) поліпшення фінансування закладів фахової передвищої освіти.

**028 Менеджмент соціокультурної діяльності
(далі – спеціальність 028)**

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 028, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 028 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 67 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 17 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 83 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є диференційований залік.

Стандартом зі спеціальності 028 від 10.06.2021 № 417 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (83 %).

Навчальні заняття, самостійні роботи, контрольні заходи, лекції, бесіди, диспути, практичні заняття, консультації, комбіновані заняття – всі ці форми застосовуються під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: «мозкових штурмів», дискусій, ситуаційних аналізів, обговорення, аналізу конкретних ситуацій, «кола ідей», «мікрофону», рольових ігор, аналізу правових ситуацій, методу проєктів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Фортуна посміхається тому, кого не помічає Феміда», «Права людини в Україні: динаміка розвитку та сучасні виклики» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Немає викладачів з профільною юридичною освітою зі спеціальності 028, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 028 у закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) проведення семінарів, тематичних тренінгів, занять очних та онлайн-занять із правознавцями-практиками;
- 3) приділення більшої уваги вивченню «Правознавства» в закладах середньої освіти;
- 4) створення правових кейсів;
- 5) забезпечення новими посібниками;
- 6) видання хрестоматії з правознавства (чинні нормативно-правові акти або витяги з них).

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна (далі – спеціальність 029)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 029, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 029 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 91 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 9 %.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього

компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 91 % закладів фахової передвищої освіти, у 9 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 64 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 73 % закладів фахової передвищої освіти є диференційований залік.

Стандартом зі спеціальності 029 від 10.06.2021 № 416 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 4 Здатність застосовувати інструменти і методи організації документно-інформаційних потоків і масивів та забезпечення доступу користувачів до знань і документів відповідно до законодавства.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (91 %), СК 4 (55 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, навчальні (аудиторні) заняття, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: коло ідей, мікрофону, мозкових штурмів, рольових ігор, аналізу правових ситуацій, методів проєктів, дискусій, ситуаційного аналізу, складання юридичних документів, опитування, інтерактивної ігрової діяльності тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 46 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 46 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 64 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Шляхи формування правової свідомості та правової культури учнівської молоді», «Права дитини», «Права і свободи людини і громадянина», «Роль педагогічного колективу у захисті прав дитини», «Права людини в Україні: динаміка розвитку та сучасні виклики»,

«Реалізації прав і свобод людини в умовах побудови правової держави» тощо.

75 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 46 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 029 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

73 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проектів;

3) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти;

4) організації та проведення тематичних лекторіїв та онлайн-навчання на рівні України, забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами навчання та роботи;

5) впровадження в освітню діяльність методів практико-орієнтованого навчання;

6) вивчення дисципліни «Право в професійній діяльності».

035 Філологія (далі – спеціальність 035)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 035, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 035 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 105 год /3,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 50 % закладів фахової передвищої освіти, у 50 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на третьому курсі. Формою підсумкового контролю у 100 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: рольових ігор, аналізу ситуацій, дискусій, ситуаційного аналізу, опитування, обговорень, інтерактивної ігрової діяльності тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 100 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 100 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права і свободи людини і громадянина», «Права людини в Україні: сучасні виклики», «Антикорупційна складова» тощо.

100 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 100 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 035 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і для студентів;
- 2) забезпечення закладів освіти сучасними засобами навчання та роботи;
- 3) кращого фінансового забезпечення;
- 4) оновлення фахової літератури.

051 Економіка (далі – спеціальність 051)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 051, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 051 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 52 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 23 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 75 год /2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 71 % закладів фахової передвищої освіти, у 24 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 5 % закладів фахової передвищої освіти – факультативний.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 52 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 051 від 22.06.2021 № 699 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 2 Здатність обирати й застосовувати положення нормативно-правових актів для якісного виконання завдань та обов'язків професійної діяльності.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (95 %), СК 2 (71 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультування, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкової атаки, кооперативного навчання, ситуаційного аналізу, ігрових застосунків, інтерактивних семінарів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 38 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 19 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 57 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Реалізація прав людини в сучасному українському суспільстві», «Демократичне суспільство і його цінності: подолання упередження і дискримінації», «День Червоної руки», семінари: «Права та свободи людини», «Людина в соціокультурному просторі», «Розвиток громадянського суспільства в Україні, працевлаштування молоді», «Гендерна рівність», «Державні символи України: історико-правові аспекти», студентські історико-правові читання «Українська державність: національний вимір» тощо.

43 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 43 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 051 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах і стажуваннях.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) підвищення рівня правової культури;
- 3) видання інтерактивних курсів, проведення фахових правових лекторіїв для здобувачів освіти різних спеціальностей;
- 4) правильного донесення до здобувачів освіти матеріалу;
- 5) обговорювання цікавих ключових понять, які правильно впливають на правову свідомість та культуру майбутніх фахівців;
- 6) викладача, який у своїй практичній діяльності має створювати умови, вживати заходів, які сприяють підвищенню рівня правової компетентності;
- 7) кращого вивчення «Правознавства» в закладах середньої освіти;
- 8) участі у профільних правових конференціях, конкурсах, семінарах, вебінарах регіонального та обласного рівнів;

9) проведення тематичних семінарів, тренінгів, занять з правознавцями-практиками;

10) діяльності добровільних консультантів і громадських організацій.

053 Психологія (далі – спеціальність 053)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 053, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 053 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 120 год /4 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 33 % закладів фахової передвищої освіти, у 67 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 100 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультування, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: «мозкової атаки», «кооперативного навчання», ситуаційного аналізу, інтерактивних семінарів і лекцій, обговорення, дискусій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 67 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 100 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 100 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Демократичне суспільство», «Права та свободи людини», «Антикорупційні заходи» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 100 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 053 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) підвищення рівня правової культури;
- 2) оновлення навчальної літератури з вивчення освітнього компонента;
- 3) модернізації методів навчання;
- 4) переходу на очний формат навчання.

061 Журналістика (далі – спеціальність 061)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 061, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 061 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 75 год/2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 75 % закладів фахової передвищої освіти, у 25 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 75 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 061 від 27.03.2023 № 344 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність застосовувати нормативно-правові акти у сфері інформаційної діяльності та комунікацій, дотримуватися вимог чинних стандартів у процесі створення, виготовлення та поширення журналістських матеріалів, рекламної та видавничої продукції.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (75 %) СК 1 (50 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, лекційні заняття, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: роботи в творчих групах з розбору кейсів, «мозкового штурму», «вебквестів», вправ для рефлексії на дошці Jamboard (в позаурочний час участь у науково-пошукових роботах), аналізу ситуації, дебатів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Актуальні проблеми захисту прав людини в сучасних інтеграційних умовах», «Права та обов'язки здобувачів освіти», «Відповідальність за порушення законодавства» тощо.

25 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 25 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 061 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, стажуваннях.

75 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) активного залучення під час занять для вивчення правових компетентностей практичних юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування;

3) проведення тематичних семінарів, тренінгів, занять очних та онлайн-занять з правознавцями-практиками;

4) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проєктів;

5) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти.

071 Облік і оподаткування (далі – спеціальність 071)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 071, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 071 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 82 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 13 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 96 % закладів фахової передвищої освіти, у 2 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 2 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 62 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 97 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 071 від 22.06.2021 № 698 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 4 Здатність застосовувати норми права та податкового законодавства України у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК 7 Здатність перевіряти законність, достовірність, економічну доцільність господарських і фінансових операцій з метою збереження власності, попередження порушень та зловживань.

СК 10 Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 11 Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (78 %), СК4 (47 %), СК7 (34 %), СК 10(16 %), СК11(12 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: тренінгів, хакатонів, брейн-рингу, кейсів, моделювання ситуацій, дебатів, ділових ігор, презентацій, відеофільмів, коучингу, дослідження, юридичного експерименту тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 41 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 46 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 87 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Захисту прав дитини», «Закон є для всіх», «Права та свободи людини», «Шляхи формування правової свідомості та правової культури учнівської молоді», «Права дитини», «Громадянство України» «Протидія сімейному насиллю», «Права, свободи та обов'язки неповнолітніх» «Захист прав споживачів», «Правові аспекти відкриття власної справи» тощо.

72 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 62 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 071 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

77 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) проведення тематичних семінарів, тренінгів, занять очних та онлайн-занять із правознавцями-практиками;
- 3) збільшення кількості навчальних екскурсів з юристами-практиками;
- 4) введення до освітньо-професійних програм навчальних дисциплін Фінансове право, Господарське право, Податкове право;
- 5) підвищення рівня правової культури та правової свідомості здобувачів освіти шляхом проведення цілеспрямованої правоосвітньої та правовиховної діяльності;
- 6) збільшення фінансування закладів фахової передвищої освіти.

072 Фінанси, банківська справа та страхування (далі – спеціальність 072)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 072, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 072 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 86 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство 6 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 72 год/2,4 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 94 % закладів фахової передвищої освіти, у 6 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 81 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 74 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 072 від 22.06.2021 № 700 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (93 %).

Лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна робота та практичні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: ділової гри, моделювання ситуацій, дебатів, «мікрофону», хакатону, коучингу, мозкових атак тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 47 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 18 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 90 % закладів фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правове виховання в умовах воєнного часу, державні символи України: історико-правові аспекти», «Права та обов'язки здобувачів освіти», «Студентські історико-правові читання Українська державність: національний вимір, шляхи формування правової відомості та правової культури студентської молоді», «Сьогодні студент – завтра виборець», «Конституційний суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції», «Система судоустрою України», «Торгівля людьми – глобальна проблема» «Україна на шляху трансформацій: суспільство, економіка, право» тощо.

71 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 81 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 072 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

75 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) проведення практичних занять на базі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, судових і правоохоронних органів;

- 3) збільшення кількості правових дисциплін (не за рахунок спеціальних);
- 4) інтегрування правових питань у спеціальні дисципліни;
- 5) збільшення фінансування закладів освіти (сучасне матеріально-технічне забезпечення аудиторій закладу освіти);
- 6) забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами навчання та роботи;
- 7) оновлення методичної літератури, збірників правових задач, що дало б змогу здобувачам краще застосовувати набуті компетентності на практиці;
- 8) співпраці та професійного розвитку педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проєктів;
- 9) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти;
- 10) науково-дослідної роботи та позааудиторної діяльності з правової пропаганди, правової агітації та правого самовиховання;
- 11) проведення правових олімпіад, диспутів на правову, моральну тематику, лекторіїв, науково-практичних конференцій, наукових гуртків тощо.

073 Менеджмент (далі – спеціальність 073)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 073, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 073 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 38 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство 7 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 58 % закладів фахової передвищої освіти, у 42 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 55 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 073 від 22.06.2021 № 697 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Розуміння принципів і норм права та використання їх у професійній діяльності.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (93 %), СК 1 (48 %).

Лекційні заняття, практичні заняття, консультації та семінарські заняття застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: дебатів, дискусій, інтерактивних лекцій, аналізу ситуацій, аналізу власної навчальної діяльності (рефлексії), відеоуроків, кооперації, співробітництва, відвідування судового засідання у суді тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 58 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 61 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 68 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Юридичний фронт: кого і як Україна може притягнути до відповідальності у міжнародних судах?», «Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю», «Особливості відповідальності неповнолітніх», «Студент і закон»: година спілкування «Основні права та обов'язки сучасного громадянина України», науково-практичні інтернет-конференції молодих учених, «Сучасне нормативно-правове забезпечення інноваційної діяльності в підприємстві», «Правове регулювання земельних відносин аграрних підприємств в умовах воєнного стану», «Ми, держава і право», «Право Європейського суду з прав людини», «Молодь має знати свої права», «Праця неповнолітніх», тощо. Заклади фахової передвищої освіти проводять правознавчі конкурси за темою: «Знавці права», «Людина. Право. Закон». Перегляд фільмів, відеороликів: «Європейський Суд з прав людини», «Декларація прав людини», «Як подолав булінг» тощо.

55 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 58 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 073 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

77 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) залучення юристів-практиків;

3) запровадження спецкурсів, які за змістом сприяють формуванню правової освіти та правового виховання, є узагальнювальною ланкою системи теоретичної та практичної правової підготовки здобувачів фахової передвищої освіти;

4) оновлення літератури, зокрема практичних збірників правових задач;

5) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками.

6) посилення превентивного виховного процесу в закладах освіти, застосування нових педагогічних технологій з високим компетентнісно утворувальним потенціалом, як-от особистісно зорієнтована методика, інтерактивне ситуаційне навчання, проектний метод і стратегія критичного мислення.

7) тісної співпраці зі стейкхолдерами;

8) наявності міждисциплінарних заходів з неформальної освіти.

075 Маркетинг (далі – спеціальність 075)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 075, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 075 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 62 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство 23 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої

освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 62 % закладів фахової передвищої освіти, у 30 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 8 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 69 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 69 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 075 від 22.06.2021 № 703 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (77 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, семінарські та лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мультимедійного супроводу, «мозкових атак», кооперативного навчання, ситуаційного аналізу, круглого столу, презентацій, відеоуроків, дебатів, інтерактивних презентацій, аналізу історій і ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 46 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 54 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 85 % закладів фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правам людини та громадянина в Україні та світі», антикорупційному законодавству, «Відповідальність неповнолітніх», «Неформальні об'єднання молоді», «Проблеми насильства в сім'ї», «Захист персональних даних», «Права внутрішньо перемішених осіб», «Гендерна рівність», «Булінг та відповідальність причетних до булінгу осіб», «Антикорупційні злочини: до та в під час війни», «Конституційно-правовий статус людини і громадянина», «Права дитини», «Права та обов'язки людини і громадянина» тощо.

77 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 69 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 075 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

77 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) навчальних фільмів і відповідної юридичної та правової літератури;
- 3) створення належних умов для набуття здобувачами освіти знань про свої права, свободи і обов'язки;
- 4) інформування про правову політику держави та законодавство;
- 5) викладення законодавства у доступній формі;
- 6) діяльності добровільних консультантів і громадських організацій.
- 7) залучення вузькопрофільних працівників правового спрямування;
- 8) збільшення фінансування закладів освіти.

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (далі – спеціальність 076))

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 076, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 076 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 81 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 29 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової

компетентності, є обов'язковим у 77 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 6 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 74 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 77 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 076 від 22.06.2021 № 704 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 5 Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (88 %), СК 5 (32 %).

Лекції, практичні, семінарські заняття та самостійна робота – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: моделювання ситуацій, дискусії, тренінгів, мозкових атак, дебатів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 47 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 60 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 94 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Соборна Україна: національно-державницький шлях», «Тиждень права» тощо, «Правові наслідки введення військового стану в Україні», «Відповідальність рф за військові злочини», «Адміністративна, кримінальна відповідальність неповнолітніх», «Конституційно-правовий статус Верховної Ради України», «Організаційно-правові засади функціонування правоохоронних органів України», тощо. Тренінги «Ти і закон», правова консультація «Захисти себе від колекторів». Лекторій-диспут «Стоп корупції», «Як захистити своє право, як споживача» тощо.

83 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 80 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 076 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації, на освітніх онлайн-платформах, у вигляді стажуваннях.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) змін у навчальному плані, робочій програмі в бік збільшення навчальних годин на вивчення дисципліни;

2) переходу на очне навчання;

3) залучення фахівців різних галузей права;

4) проведення тематичних семінарів, тренінгів, занять очних та онлайн-занять з правознавцями-практиками;

4) проведення практичних занять на базі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, судових і правоохоронних органів;

5) безкоштовного надання в користування платформи «Ліга-Закон» повноцінного формату;

6) надання більше практичних рекомендацій Міністерством освіти і науки України щодо навчальної програми;

7) обов'язкового введення питання аналізу основних нормативно-правових документів у курсових роботах (проектах), дипломних роботах.

101 Екологія (далі – спеціальність 101)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 101, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 101 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 38 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 13 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 75 % закладів фахової передвищої

освіти, у 25 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 101 від 12.07.2022 № 624 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (88 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, лекційні заняття, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: ділових ігор, роботи з текстами нормативно-правових актів, розв'язування правових задач, есе, роботи в групах, аналізу ситуації, тренінгів, кейсів, моделювання ситуацій, дебатів, відеофільмів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 13 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 25 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Молодь і сучасне суспільство», «Підліткова злочинність, джерела, характер, особливості», «Чи мої обов'язки обмежують мої права», «Права дітей», «Екологічні права і обов'язки», «Моя поведінка і соціумі», «Види і підстави юридичної відповідальності», «Правове виховання в умовах воєнного часу» тощо.

25 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 63 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 101 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, стажуваннях.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) активного залучення під час занять для вивчення правових компетентностей: практиків юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування;

3) проведення тематичних семінарів, тренінгів, занять очних та онлайн-занять з правознавцями-практиками.

4) збільшення навчальних відеопрограм з подальшим тестуванням;

5) повного електронного курсу, де були б і аудіолекції, тестування, словник основних термінів, персоналії;

6) забезпечення та активного використання системи інтерактивного навчання і спеціалізованих програм ІД.

102 Хімія (далі – спеціальність 102)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 102, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 102 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 45 год/1,5 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 100 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 100 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 102 від 17.05.2022 № 453 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного

демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (100 %).

Семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, лабораторна робота, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкового штурму, кейсів, ділових ігор, опитування, дебатів, обговорення, «мікрофону», роботи в групах, аналізу ситуації тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства не передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у закладах фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 100 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права і обов'язки студентів», «Правова абетка», «Закон і права для всіх єдині», «Молодіжна політика в Україні тощо.

100 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 100 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 102 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, а також за участю у роботі інтерактивних лекторіїв, вебінарів, семінарів, семінарів-практикумів, круглих столів, тренінгів, конференцій.

100 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою є проблема, яка полягає у малій кількості навчальних підручників та низькому рівні фінансування закладу фахової передвищої освіти для поновлення бібліотечного фонду.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) кращого забезпечення фаховою літературою.

113 Прикладна математика (далі – спеціальність 113)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 113, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 113 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 80 % закладів фахової передвищої освіти, Основи права – 20 %.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 60 % закладів фахової передвищої освіти, у 40 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 113 від 30.05.2022 № 499 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК1 (80 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, дебатів, мозкових штурмів, дискусій, обговорення, моделювання життєвих ситуацій, проєктів, імітації судових слухань тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 60 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 60 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками

проводять у 80 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Захист прав свобод людини і громадянина», «Закон обов'язковий для всіх», «Знати та відповідати», «Розвиток громадянського суспільства в Україні», «Працевлаштування молоді», «Гендерна рівність», «Молодь і злочинність», «Безпечний інтернет», «Протидія торгівлі людьми» тощо.

20 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 80 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 113 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

80 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення кількості аудиторних годин для вивчення правової дисципліни;
- 2) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проєктів;
- 3) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти;
- 4) проведення практичних занять на базі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, судових і правоохоронних органів;
- 5) проведення для здобувачів освіти онлайн-конференцій, «круглих столів», зустрічей з компетентними представниками правового спрямування з роз'ясненнями, рекомендаціями, порадами для розв'язання практичних задач правового змісту.

121 Інженерія програмного забезпечення (далі – спеціальність 121)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 121, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 121 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 77 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 91 % закладів фахової передвищої освіти, у 9 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 77 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 64 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 121 від 21.09.2021 № 1006 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 01 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 01 (91 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультування, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: рольових та ділових ігор (моделювання відносин, вивчення та вирішення проблемних ситуацій), есе, аналізу документів, кейс-методів тощо, онлайн-спілкування із застосування програм Classroom та Zoom тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 41 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 46 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 41 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права людини і принципи правосуддя», «Сучасний ринок праці і трудове законодавство», «Неформальні об'єднання молоді», також проводять флешмоби проти дискримінації у будь-якому її прояві та виховні години на тему: «Всі ми рівні, але різні» з нагоди Міжнародного дня захисту прав людини» тощо.

55 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 77 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 121 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

68 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення годин на вивчення дисципліни «Основи правознавства», зокрема задля можливості вузькопрофільного вивчення фахового законодавства за спеціальностями;

2) розповсюдження та популяризації серед здобувачів освіти документальних фільмів на правову тематику (особливо щодо захисту прав людини) у кіномережах, на телебаченні, в інтернеті тощо.

3) модернізації фахової компетентності викладачів, упровадження інноваційних методик викладання та навчально-методичного забезпечення;

4) залучення практиків: юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування;

5) інноваційної педагогічної діяльності в умовах диджиталізації освіти;

6) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти;

7) підвищення кваліфікації викладачів, які викладають Право;

8) сучасного матеріально-технічного забезпечення аудиторій закладу освіти, що дасть змогу розширити кількість та якість застосування інтерактивних методів навчання;

9) тісної співпраці закладів освіти з юристами-практиками організацій, що є потенційним місцем працевлаштування фахівців, підготовку яких здійснюють заклади фахової передвищої освіти.

122 Комп'ютерні науки (далі – спеціальність 122)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 122, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 122 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 67 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 33 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у закладів фахової передвищої освіти.

У 83 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 92 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 122 від 30.11.2021 № 1283 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас майже більшість закладів фахової передвищої освіти включили вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (96 %).

Лекційні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, позааудиторна робота – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: лекції з паузами, лекції за допомогою здобувачів освіти лекцій-бесід, лекцій-дискусій, лекцій – круглих столів, лекцій з помилками (лекцій-провокацій), мозкових штурмів, діалогів, дискусій (лінійна дискусія, керована дискусія, публічна дискусія, дискусія у підгрупах, вільна дискусія), «акваріуму», «снігової кулі», «каруселі», «брейн-рингу», «оксфордських дебатів», «кейс-методу», «дерева рішень», «коучингу», «мікрофону», «інтерв'ю», «рефлексії», ділових ігор, спрощених судових засідань, імітації, незакінчених речень, аналізу конкретних ситуацій, формулювання і захисту своїх позицій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 47 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки існують у 46 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 87 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Захисту прав дитини», «Закон є для всіх», «Права та свободи людини», «Шляхи формування правової свідомості та правової культури учнівської молоді», «Права дитини», «Громадянство

України» «Протидія сімейному насиллю», «Права, свободи та обов'язки неповнолітніх» «Захист прав споживачів», «Правові аспекти відкриття власної справи» тощо.

88 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 96 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 122 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

47 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Водночас у 53 % закладів фахової передвищої освіти є певні труднощі, а саме:

- дороговартісна література та низький рівень фінансування коледжів – 32 %.
- немає сучасних підручників – 16 %.
- є потреба у створенні реальних практичних правових кейсів – 5 %.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) підвищення кваліфікації викладачів, які викладають Право;
- 3) проведення практичних занять на базі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, судових і правоохоронних органів;
- 4) організації та проведення тематичних лекторіїв та онлайн-навчання на рівні України, забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами навчання та роботи;
- 5) оновлення бібліотечного фонду сучасними підручниками.

123 Комп'ютерна інженерія (далі – спеціальність 123)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 123, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 123 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 65 % закладів фахової передвищої освіти, Основи права – 10 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього

компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 85 % закладів фахової передвищої освіти, у 10 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 5 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 65 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 60 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 123 від 20.04.2022 № 366 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу, а також державні та міжнародні вимоги, практики і стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі інформаційних технологій.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (90 %), СК 1 (60).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, дебатів, мозкових штурмів, дискусій, обговорення, опитування, аналізу конкретних ситуацій, формулювання і захисту своєї позиції тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 45 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 75 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Закони України», «Дискримінації у будь-якому її прояві», «Всі ми рівні, але різні», «Загальна декларація прав людини», «Тимчасовий захист чи статус біженця: в чому принципова різниця?», «Правові основи військової служби» тощо.

35 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 75 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 123 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

60 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення кількості аудиторних годин для вивчення правової дисципліни;

2) вдосконалення нормативно-правових актів згідно з вимогами законодавства ЄС;

3) вчасного видання юридичної літератури, яка містить нові зміни в законодавстві;

4) оновлення практичних задач;

5) залучення вузькопрофільних фахівців;

6) кращого забезпечення фаховою літературою;

7) зацікавленості і вмотивованості здобувачів освіти, професійного мультимедійного супроводу викладання дисципліни;

8) проведення практичних занять на базі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, судових і правоохоронних органів;

9) закладення в програму дисципліни вузькопрофільного вивчення фахового законодавства зі спеціальності;

10) формування високої правової культури сучасного українського суспільства, посилення превентивного виховного процесу в закладах освіти;

11) застосування нових педагогічних технологій з високим компетентнісно утворювальним потенціалом, як-от особистісно зорієнтована методика, інтерактивне ситуаційне навчання, проектний метод і стратегія критичного мислення.

125 Кібербезпека (далі – спеціальність 125)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 125, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей за спеціальністю 12 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 67 % закладів фахової передвищої освіти, Основи права – 33 % .

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 75 год /2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 33 % закладів фахової передвищої освіти, у 67 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, дебатів, мозкових штурмів, дискусій, вебквестів, рефлексії, роботи в творчих групах з розбору кейсів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства не передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 67 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Гуманітарні аспекти цифрового суспільства», «Всі ми рівні, але різні», «Я маю право» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 125 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення кількості аудиторних годин для вивчення правової дисципліни;
- 2) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками;
- 3) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти;
- 4) залучення вузькопрофільних фахівців під час занять;
- 5) забезпечення сучасною фаховою літературою.

126 Інформаційні системи та технології (далі – спеціальність 126)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 126, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 126 відбувається за освітнім компонентом Основи права у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 50 % закладів фахової передвищої освіти, у 50 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 100 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 126 від 17.11.2021 № 1246 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (50 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, дебатів, дискусій, обговорення, опитування тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 100 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 126 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення кількості аудиторних годин для вивчення правової дисципліни;
- 2) вдосконалення нормативно-правових актів згідно з вимогами законодавства ЄС;
- 3) кращого забезпечення фаховою літературою.

131 Прикладна механіка (далі – спеціальність 131)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 131, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 131 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 67 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 22 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої

освіти з набуття правової компетентності становить 75 год /2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 77 % закладів фахової передвищої освіти, у 23 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 55 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 55 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 131 від 30.11.2021 № 1284 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 8 Здатність використовувати нормативні та довідникові матеріали, стандартні методики, конструкторську і технологічну документацію.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (78 %), СК8 (22 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультування, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: розв'язання та моделювання практичних ситуацій, аналізу ситуацій, обговорення, дебатів, мозкового штурму тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 44 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 44 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 57 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права та свободи людини», «Закон обов'язковий для всіх», «Людина в соціокультурному просторі», «Правове виховання в умовах воєнного часу», «Становлення громадянського суспільства: досягнення і виклики», «Захист прав людини й громадянина», «Працевлаштування молоді», «Правова компетентність молоді – запорука безпеки» тощо.

56 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 131 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах і стажуваннях.

56 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) забезпечення відеоматеріалами викладачів;
- 3) забезпечення спеціальних кабінетів відповідною технікою;
- 4) збільшення фінансування закладів освіти;
- 5) надання більше практичних рекомендацій Міністерством освіти і науки України щодо навчальної програми.

133 Галузеве машинобудування (далі – спеціальність 133)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 133, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 133 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 72 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 17 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 78 % закладів фахової передвищої освіти, у 22 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 61 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 133 від 01.04.2022 № 288 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (56 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, зокрема виконання індивідуальних завдань, практична підготовка, контрольні заходи, позааудиторна робота, семінарські та лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: роботи в групах, рольових ігор, кейс-методів, круглих столів, методів проєктів, проблемних уроків, квестів, Mind Maps (інтелектуальні карти), ситуаційного аналізу, правових рингів, вікторин, юридичних аукціонів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 39 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 28 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 72 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правове виховання в умовах воєнного часу», «Шляхи формування правової свідомості та правової культури учнівської молоді», «Права дитини», «Права і свободи людини і громадянина», «Роль педагогічного колективу у захисті прав дитини», «Як ви розумієте свободу та відповідальність?» «Молодіжна політика в Україні», «Конституційні права і свободи людини-громадянина», «Спадкове право України», «Правоохоронний орган влади» тощо.

61 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 78 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 133 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації на освітніх онлайн-платформах, міжнародних стажуваннях.

83 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) запровадження спецкурсів, які за змістом сприяють формуванню правової освіти;
- 3) впровадження в освітню діяльність методів практико-орієнтованого навчання;
- 4) проведення вебінарів та зустрічей із правознавцями-практиками;
- 5) переходу на очне навчання;
- 6) впровадження в освітню діяльність методів практико-орієнтованого навчання;
- 7) модернізації фахової компетентності викладачів;
- 8) надання більше практичних рекомендацій Міністерством освіти і науки України щодо навчальної програми.

134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка. Безпілотні літальні апарати (далі – спеціальність 134)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі **спеціальності 134**, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 134 відбувається за освітнім компонентом Правознавство – у 50 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на третьому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, лекції – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: брейн-рингу, ділової гри, анкетування, кейсів, опитування, дебатів, обговорення тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Знаю, вмю, дію», «Смертна кара: за чи проти», «Вбиває зброя чи людина?», «Толерантність як прояв правового демократичного суспільств» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 134 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) кращого забезпечення фаховою літературою.
- 3) збільшення кількості відеороликів і правових кейсів.

135 Суднобудування (далі – спеціальність 135)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 135, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 135 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 25 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової

компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 100 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкових штурмів, кейсів, ділових ігор, опитування, дебатів, обговорення, узагальнення та систематизації знань тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 25 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 25 % закладах фахової передвищої освіти.

25 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 135 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

75 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) кращого забезпечення фаховою літературою;
- 3) збільшення кількості відеороликів та правових кейсів;
- 4) збільшення обсягу практичної форми організації освітнього процесу.

136 Металургія (далі – спеціальність 136)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 136, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 136 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 17 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 83 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 136 від 20.02.2023 № 182 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 4 Здатність використовувати нормативний та довідковий матеріали, стандартну технологічну документацію за спеціалізацією в сфері металургії.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (83 %), СК 4 (50 %).

Аудиторні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: моделювання відносин, вивчення та вирішення проблемних ситуацій, аналізу документів громадянознавчої тематики, аналізу історій і правових ситуацій, панельних дискусій, дискусій із актуальних соціальних проблем, дебатів, есе, рольових ігор, правового рингу, вікторин тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 17 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 17 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють

теми: «Підліткова злочинність: джерела, характер і особливості», «Чи мої обов'язки обмежують мої права», «Поняття і система кримінального права України», «Поняття злочину», «Загальні засади організації державної влади в Україні», «Характеристика сімейного і житлового права в Україні», «Права соціального захисту» тощо.

17 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 60 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 136 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах і на освітніх майданчиках.

33 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Водночас у 67 % закладів фахової передвищої освіти є певні труднощі, а саме: немає джерел фінансування для забезпечення фаховою літературою.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) інформатизації освіти;
- 3) вдосконалення науково-методичного забезпечення підготовки фахівців нової генерації;
- 4) дотримання здобувачами вимог чинних нормативно-правових актів України;
- 5) забезпечення оновленою фаховою літературою;
- 6) участі здобувачів фахової передвищої освіти у профільних правових конференціях.

141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (далі – спеціальність 141)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 141, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 141 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 72 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 17 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 93 % закладів фахової передвищої освіти, у 7 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 55 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 57 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 141 від 03.06.2022 № 517 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 7 (62 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, зокрема виконання індивідуальних завдань, практична підготовка, контрольні заходи, позааудиторна робота, семінарські та лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: колективних, творчих завдань, технологій опрацювання дискусійних питань, майстер-класів, прес-конференцій, кейсів «світового кафе», кластерів, «бортового журналу», ментальних карт тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 34 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 34 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 66 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Реалізації прав і свобод людини в умовах побудови правової держави», Тиждень правових знань, «Демократичне суспільство і його цінності: подолання упередження і дискримінації», семінари, присвячені антикорупційному законодавству, правам та свободам людини і громадянина, становлення громадянського суспільства тощо.

34 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 58 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 141 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації на освітніх онлайн-платформах.

69 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) збільшення педагогічного навантаження дисципліни;

3) закладення в програму дисципліни вузькопрофільного вивчення фахового законодавства зі спеціальності;

4)

застосування сучасних засобів навчання, технологій цифрової освіти;

5) кращого забезпечення фаховою літературою;

6) організації та проведення тематичних лекторіїв та онлайн-навчання на рівні України, забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами навчання та роботи.

142 Енергетичне машинобудування (далі – спеціальність 142)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 142, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 142 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 25 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 25 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 75 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 75 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 142 від 29.11.2022 № 1070 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 10 Здатність дотримуватися чинних нормативних документів, вимог державних і міжнародних стандартів, метрологічного забезпечення теплотехнологічних процесів з використанням типових методів контролю якості продукції у галузі енергетичного машинобудування.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (75 %), СК 8 (25 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, рольових ігор, вікторин, дебатів, «мозкового штурму», дискусій, діалогу тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правові наслідки введення військового стану в Україні», «Відповідальність рф за військові злочини», «Права і свободи людини і громадянина», «Декларація прав людини», «Булінг та його наслідки», «Механізм захисту прав людини і прав дитини», «Способи захисту цивільних осіб, себе та своїх близьких в умовах збройної агресії рф», «Захист прав людини в умовах воєнного стану», «Кримінальна відповідальність і кримінальне покарання неповнолітніх», «Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення», «Захист трудових прав працівників. Правовий аспект», «Зміна умов трудового договору: правові аспекти» тощо.

75 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 142 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення годин в навчальному плані;
- 2) збільшення правового інформування громадян;
- 3) викладення законодавства у доступній формі;
- 4) діяльності добровільних консультантів і громадських організацій;
- 5) активного залучення під час занять для вивчення правових компетентностей практиків: юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування.

144 Теплоенергетика (далі – спеціальність 144)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 144, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 144 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 50 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 100 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 144 від 16.02.2022 № 185 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 13датність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного

демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 8 Здатність здійснювати монтаж і ремонт теплоенергетичного обладнання, комплектацію технічних комплексів, мати базові уявлення про правила їх експлуатації на підприємствах та електростанціях з урахуванням технічних, організаційних, правових, економічних та екологічних аспектів за усім життєвим циклом устаткування (від встановлення до утилізації).

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (67 %), СК 8 (17 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, рольових ігор, правового рингу, вікторин, юридичного аукціону тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Конституційні права і свободи людини-громадянина», «Правоохоронний орган влади», «Трудове законодавство», «Я маю право», «Зміна умов трудового договору: правові аспекти», «Віхи творення основного закону України» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 144 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) формування високої правової культури сучасного українського суспільства, посилення превентивного виховного процесу в закладах фахової передвищої освіти;

2) застосування нових педагогічних технологій з високим компетентнісно-утворювальним потенціалом, як-от особистісно

зорієнтована методика, інтерактивне ситуаційне навчання, проєктний метод і стратегія критичного мислення;

3) переходу на офлайн-навчання;

4) збільшення кредитів для вивчення освітнього компонента Правознавство;

5) збільшення фінансування закладів фахової передвищої освіти та розгляд можливості отримання ноутбуків із програмним забезпеченням;

6) участі здобувачів освіти у соціальних проєктах.

151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (далі – спеціальність 151)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 151, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 151 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 85 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство –11 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 72 год/2,4 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 89 % закладів фахової передвищої освіти, у 11 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 56 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 68 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 151 від 08.12.2021 № 1322 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 7 (74 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, семінарські та лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: правового рингу, вікторин, юридичних аукціонів, квестів, колективних і творчих завдань тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 30 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 14 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 48 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Шляхи формування правової свідомості та правової культури учнівської молоді», «Права дитини», «Права і свободи людини і громадянина», «Роль педагогічного колективу у захисті прав дитини», «Політико-правові засади цифрової епохи», «Радіоелектроніка і молодь у XXI столітті», «Я маю право», «Можливості і виклики штучного інтелекту для захисту основних прав людини в Європі», «Нормативне регулювання штучного інтелекту в ЄС», «Загальний регламент захисту даних» тощо.

52 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 52 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 151 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації на освітніх онлайн-платформах.

93 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) передбачення в навчальній програмі більшого обсягу практичних занять;
- 3) запровадження спецкурсів, які за змістом сприяють формуванню правової освіти;
- 4) закладення в програму дисципліни вузькопрофільного вивчення фахового законодавства зі спеціальності;
- 5) переходу на офлайн-навчання;
- 6) поповнення бібліотечного фонду новою фаховою літературою;

7) застосування нових педагогічних технологій з високим компетентісно-утворювальним потенціалом, як-от особистісно зорієнтована методика, інтерактивне ситуаційне навчання, проєктний метод і стратегія критичного мислення.

8) проведення вебінарів та зустрічей з правознавцями-практиками.

9) залучення юристів-практиків під час семінарських занять.

161 Хімічні технології та інженерія (далі – спеціальність 161)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 161, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 161 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 60 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 40 %.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 54 год/ 1,8 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у всіх закладів фахової передвищої освіти.

У 100 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 75 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 161 від 17.05.2022 № 451 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (75 %).

Лекції, практичні та семінарські заняття застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: колективних і творчих завдань, правових рингів, вікторин, юридичних аукціонів.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 25 % закладів фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Я маю право», Конституційні права і свободи людини-громадянина», «Спадкове право України», «Правоохоронний орган влади» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 75 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 161 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації на освітніх онлайн-платформах.

75 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) залучення юристів-практиків під час семінарських занять.
- 3) переходу на офлайн-навчання.

162 Біотехнології та біоінженерія (далі – спеціальність 162)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 162, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 162 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 45 год/1,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 100 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 100 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 162 від 17.05.2022 № 452 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 2 Здатність забезпечити виробництво конкурентоспроможної продукції за різних виробничих умов відповідно до чинної нормативно-технічної документації та економічних показників.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (100 %), СК1 (50 %).

Семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкових штурмів, кейсів, ділових ігор, опитування, дебатів, обговорення тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права і обов'язки студентів», «Чи мої обов'язки обмежують мої права», «Молодіжна політика в Україні», «Закон і право для всіх єдині» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 162 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

100 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою є проблема, а саме:

- мала кількість підручників – 50 %;
- дороговартісна література та неналежне фінансування закладів фахової передвищої освіти, що унеможливорює поновлення бібліотечного фонду – 50 %.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) кращого забезпечення фаховою літературою.

171 Електроніка (далі – спеціальність 171)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 171, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 171 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 60 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство 20 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 75 год /2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 80 % закладів фахової передвищої освіти, у 20 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 60 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 60 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 171 від 19.04.2022 № 346 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК9. Здатність до застосування законодавчої бази, а також державних та міжнародних вимог, практик і стандартів з метою здійснення професійної діяльності в галузі електроніки.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (80 %), СК 9 (60 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, навчання через аргументацію, проблемного викладу, роботи в малих групах, «перевернутого навчання», «мобільного навчання», аналізу власної навчальної діяльності (рефлексія) тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 20 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає в закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 20 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Економіко-правове забезпечення та управління підприємствами транспортної та будівельної галузей: актуальні проблеми та ефективні практики», «Транспортна та будівельна галузі: тенденції розвитку та стратегічні ініціативи», «Перший крок у науку: Конотопські наукові студії», «Права і свобод людини» тощо.

20 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 60 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 171 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

80 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) участі у профільних правових конференціях, конкурсах, семінарах, вебінарах регіонального та обласного рівнів;

3) залучення вузькопрофільних фахівців;

4) системного осучаснення погляду на зміст, структуру правової компетентності;

5) подачі актуального, професійно значущого матеріалу, що відповідає сучасним вимогам;

б) обов'язковості вивчення здобувачами фахової передвищої освіти правових дисциплін, які входять до обов'язкового циклу дисциплін відповідної освітньо-професійної програми.

172 Телекомунікації та радіотехніка (далі – спеціальність 172)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 172, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 172 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 75 год /2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 71 % закладів фахової передвищої освіти, у 29 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 57 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 57 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 172 від 19.04.2022 № 347 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК1 (86 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, лабораторна робота, самостійне навчання на основі підручників та конспектів, підготовка кваліфікаційної роботи, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, дебатів, мозкових штурмів, дискусій, обговорення, моделювання життєвих ситуацій, проєктів, «Кола ідей», «Дерева

рішень», «Незакінченого речення», «Займи позицію», прес-конференцій, використання візуальних матеріалів, імітації судового слухання тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 57 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 57 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 86 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Захист прав свобод людини і громадянина», «Я маю право», «Політико-правові засади цифрової епохи», «Радіоелектроніка і молодь у XXI столітті», «Гуманітарні аспекти цифрового суспільства», «Можливості і виклики штучного інтелекту для захисту основних прав людини в Європі», «Нормативне регулювання штучного інтелекту в ЄС», «Кримінальна відповідальність і кримінальне покарання неповнолітніх», «Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення», «Захист трудових прав працівників. Правовий аспект», «Зміна умов трудового договору: правові аспекти», «Чи є безпечними мікрозайми у сучасному світі?», «Трудові правовідносини: теоретичні й практичні аспекти», «Превентивні методи протидії цькуванню у студентському середовищі» тощо.

72 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 72 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 172 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

72 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення годин для освітньої дисципліни;
- 2) тісної співпраці закладів фахової передвищої освіти з юристами-практиками;
- 3) запровадження більшої кількості практичних занять з освітньої дисципліни;
- 4) запрошення до співпраці фахівців правової сфери, а саме залучення здобувачів освіти до круглих столів, семінарів, конференцій;
- 5) обов'язкового питання у курсових роботах (проєктах), дипломній роботі з аналізу основних нормативно-правових документів або стандартів у сфері телекомунікацій та радіотехніки;

6) формування високої правової культури сучасного українського суспільства, посилення превентивного виховного процесу в закладах фахової передвищої освіти;

7) застосування нових педагогічних технологій з високим компетентнісно утворювальним потенціалом, як-от особистісно зорієнтована методика, інтерактивне ситуаційне навчання, проєктний метод і стратегія критичного мислення.

173 Авіоніка (далі – спеціальність 173)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі **спеціальності 173**, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 173 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 25 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 105 год /3,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 50 % закладів фахової передвищої освіти, у 50 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 75 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 173 від 19.04.2022 № 348 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 7 (50 %).

Лекцій заняття, семінарські заняття, практичні заняття з відпрацюванням навичок у робочих у групах, самотійна робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової

передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: дискусій, тестів, ситуаційних аналізів, мозкового штурму, обговорень з формулюванням і захистом своєї позиції, тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 25 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 25 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Соборна Україна: національно-державницький шлях», «Тиждень права», «День Червоної руки» тощо.

50 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 173 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

50 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) урізноманітнення форм і методів роботи;
- 3) обговорювання цікавих ключових понять з вивчення освітнього компонента;
- 4) перегляду відеороликів, відеофільмів, навчальних фільмів з вивчення освітнього компонента.

181 Харчові технології (далі – спеціальність 181)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 181, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 181 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 78 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 13 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг

для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 75 год /2,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 78 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 5 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 52 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 52 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 181 від 17.11.2021 № 1244 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 8 Здатність дотримуватися вимог законодавства та використовувати нормативно-технічну документацію в галузі харчових технологій.

СК 9 Здатність організувати безпечну роботу виробничої ділянки (підрозділу) з урахуванням вимог законодавства з охорони праці.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (87 %), СК8 (52 %) СК9 (26 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультування, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: розв'язання та моделювання практичних правових ситуацій, роботи з нормативно-правовими актами, «мікрофону», «мозкового штурму», «займи позицію», вимушених дебатів, проєктів, кейсів, ділових, рольових ігор, розв'язання практичних ситуацій, квестів, роботи малими групами, «перевернутого класу» тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 22 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 17 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 57 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють

теми: «Україна проти корупції», «Конституційно-правовий статус людини і громадянина», «Права дитини», «Права та обов'язки людини і громадянина», «Роль педагогічного колективу у захисті прав дитини»; організовано і проведено тижні правових знань; взято участь у всеукраїнській акції «16 днів проти насильства», студентських конференціях: «Здобутки і проблеми місцевого самоврядування в Україні, «Особливості судової реформи: окремі аспекти», «Воєнний стан. Що варто знати українцям»; проведено вебінар на тему: «Працевлаштування неповнолітніх»; семінари: «Запобігання насильству: подолання стереотипів та формування правил безпечної поведінки» тощо.

44 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 30 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 181 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах і стажуваннях.

87 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) залучення до плану курсів на варіативній основі;

3) систематичної роботи з опрацювання вузьких питань навчальних дисциплін на додаткових заняттях;

4) зменшення самостійної роботи;

5) створення належних умов для набуття студентами знань про свої права, свободи і обов'язки;

6) інформування про правову політику держави та законодавство;

7) вдосконалення системи правової освіти;

8) відповідального ставлення здобувачів до вивчення дисципліни;

9) залучення під час занять для вивчення правових компетентностей практиків: юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування;

10) організації та проведення тематичних лекторіїв та онлайн-навчання на рівні України;

11) забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами для роботи;

12) вчасного видання юридичної літератури, яка містить нові зміни в законодавстві;

13) інтеграції правових знань з дисциплінами, що формують загальні компетентності (гуманітарного циклу);

14) науково-дослідної роботи та позааудиторної діяльності з правової пропаганди, правової агітації та правого самовиховання;

15) проведення правових олімпіад, диспутів на правову, моральну тематику, лекторіїв, науково-практичних конференцій, наукових гуртків.

182 Технології легкої промисловості (далі – спеціальність 182)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі **спеціальності 182**, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 182 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 42 год/1,4 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 182 від 05.04.2022 № 292 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 11 Здатність застосовувати термінологію згідно з нормативною документацією в професійній діяльності українською та іноземною мовами.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (67 %), СК 11 (33 %).

Аудиторні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, індивідуальні консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: тренінгів, дебатів, відеофільмів, коучингу, дискусій, юридичного диктанту, тестових завдань тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права та свободи людини», «Захист прав і свобод людини і громадянина», «Вступ до конституційного права», « Конфлікт інтересів: треба знати», «Трудові права громадян під час військового стану» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 182 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) збільшення правового інформування громадян;
- 3) викладення законодавства у доступній формі;
- 4) діяльності добровільних консультантів і громадських організацій.

184 Гірництво (далі – спеціальність 184)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 184, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 184 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 13 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 63 год /2,1 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 75 % закладів фахової передвищої освіти, у 25 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 63 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 184 від 21.09.2021 № 1005 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК8 Здатність використовувати нормативні та довідкові матеріали, стандартні методики, технологічну й гірничо-графічну документацію, державні стандарти та технічні креслення.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (88 %), СК 9 (25 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій та історій, роботи в групах, рольових ігор, роботи з нормативно-правовими актами, коментованого читання нормативних актів, есе тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 13 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 25 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 50 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права та обов'язки учнів під час освітнього процесу», «Демократія – це культура конфлікту», «Подорож країною правових

знань», «Без сім'ї немає щастя на землі», «Я знаю свої права», «Добро починається з тебе» тощо.

13 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 184 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

63 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) участі у профільних правових конференціях, конкурсах, семінарах, вебінарах регіонального та обласного рівнів;

3) залучення здобувачів освіти до вебінарів, семінарів правового змісту, проведення всеукраїнських конкурсів за правовою тематикою;

4) забезпечення сучасною фаховою літературою;

5) курсів підвищення кваліфікації для викладачів про останні зміни законодавства у галузі права;

6) закінчення війни і повернення до звільненого закладу фахової передвищої освіти;

7) переходу на очне навчання;

8) практичних занять з інтерактивними методами навчання;

9) залучення фахівців різних галузей права;

10) навчальних відеопрограм з подальшим тестуванням;

11) створення повного електронного курсу, де були б і аудіолекції, тестування, словник основних термінів, персоналії, правові документи.

185 Нафтогазова інженерія та технології (далі – спеціальність 185)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 185, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 185 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти, Основи права – 33 %.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 66 год/2,2 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 67 % закладів фахової передвищої освіти, у 33 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 185 від 05.09.2022 № 793 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 9 Здатність застосовувати знання законодавства та нормативної документації для вирішення виробничих та технологічних задач у нафтогазовій галузі.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 7 (100 %), СК 9 (67 %).

Аудиторні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, індивідуальні консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: тренінгів, дебатів, коучингу, дискусій, кейсів, моделювання ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 67 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Юридичний фронт: кого і як Україна може притягнути до відповідальності у міжнародних судах?», «Воєнні злочини проти України», «Злочинність у підлітковому середовищі», «Молодь за чесні вибори», «Що означає бути громадянином держави», «Як отримати статус біженця в Україні», «Студент і закон» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 33 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 185 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) збільшення фінансування закладів фахової передвищої освіти;

3) тісної співпраці закладів фахової передвищої освіти з юристами-практиками;

4) інформування про правову політику держави та законодавство;

5) залучення під час занять для вивчення правових компетентностей практиків: юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування.

186 Видавництво та поліграфія (далі – спеціальність 186)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 186, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 186 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 83 % закладів фахової передвищої освіти, Основи права – 17 % .

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 66 год/2,2 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 83 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 186 від 27.03.2023 № 346 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність застосовувати нормативно-правові акти у сфері видавництва та поліграфії, дотримуватися міжнародних та національних стандартів під час створення та виготовлення видавничо-поліграфічної продукції.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (83 %), СК 1 (50 %).

Аудиторні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, індивідуальні консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: тренінгів, дебатів, відеофільмів, коучингу, дискусій, роботи в творчих групах з розбору кейсів, вебквестів, вправ для рефлексії на дошці Jamboard тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 17 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 17 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 67 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права та свободи людини», «Всі ми рівні, але різні», «Як не потрапити під вплив агресивних субкультур», «Правила поведінки із небезпечними предметами. Мінна небезпека» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 186 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) збільшення фінансування закладів фахової передвищої освіти;
- 3) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проєктів;
- 4) майстер-класів і воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти.

191Архітектура та містобудування (далі – спеціальність 191)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 191, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 191 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 83 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 17 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 57 год /1,9 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 83 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 191 від 13.05.2022 № 437 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 5 Здатність використовувати нормативно-технічну та довідкову літературу, дотримуватися вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил, технічних регламентів, інших нормативних документів у сфері архітектури та містобудування.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 7 (83 %), СК 5 (17 %).

Лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу ситуацій, дебатів, мозкових штурмів, дискусій, обговорення, «запитай в того, хто знає», правових дебатів, «ажурної плитки», «кола ідей», «займи позицію», «шкали думок», моделювання життєвих ситуацій, вирішення юридичних ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 67 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 83 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Відповідальність за колабораціонізм», «Нова відповідальність за мародерство», «Захист прав свобод людини і громадянина», «Я знаю свої права», «Права дитини», «Конфлікт інтересів: треба знати», «Трудові права громадян в умовах воєнного стану» тощо.

83 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 191 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає. Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення годин в навчальному плані;
- 2) співпраці з правоохоронними органами;
- 3) доступу до сучасних спецкурсів;
- 4) забезпечення та активного використання системи інтерактивного навчання та спеціалізованих програм ІД;
- 5) участі здобувачів освіти у соціальних проєктах;
- 6) тісної співпраці закладів фахової передвищої освіти з юристами-практиками організацій, що є потенційним місцем працевлаштування фахівців.

192 Будівництво та цивільна інженерія (далі – спеціальність 192)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 192, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 192 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 65 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 24 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 66 год/2,2 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 88 % закладів фахової передвищої освіти, у 12 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 56 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 64 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 192 від 17.11.2021 № 1243 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність користуватися нормативною, технічною і довідковою літературою, дотримуватися вимог ДБН та ДСТУ під час проектування, виконання робіт в галузі будівництва та цивільної інженерії.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (88 %), СК 1 (32 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти частіше за все у форматі (classroom, zoom) та online-спілкування із застосуванням інтерактивних методів: організації рефлексії студентів, роботи в парах, фронтальної роботи, комунікативних атак, інтерактивних презентації, кейс-методів, аналізу

документів, інтерактивних методів, які сприяють засвоєнню освітнього компонента здобувачами освіти.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 44 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 32 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 72 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Насильство в сім'ї – соціальна проблема!», «Запобігання булінгу», «Торгівля людьми: шляхи вирішення», «Одностатеві шлюби, за чи проти», «Реалізації прав і свобод людини в умовах побудови правової держави», «Знаємо і реалізуємо свої права» тощо. Рідше застосовуються тематичні конференції «Економіко-правове забезпечення та управління підприємствами транспортної та будівельної галузей: актуальні проблеми та ефективні практики» «Транспортна та будівельна галузі: тенденції розвитку та стратегічні ініціативи» тощо.

64 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 72 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 192 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення.

80 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) організації й проведення тематичних лекторіїв та онлайн-навчання на рівні України;

3) закінчення війни і повернення до очного навчання;

4) практичних занять з інтерактивними методами навчання;

5) модернізації інформаційного, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення функціонування фахової передвищої освіти;

6) інноваційної педагогічної діяльності в умовах диджиталізації освіти із застосуванням програмних продуктів.

193 Геодезія та землеустрій (далі – спеціальність 193)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 193, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 193 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 29 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 50 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 98 % закладів фахової передвищої освіти, у 2 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 57 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 193 від 10.02.2023 № 137 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 5 Здатність володіти сукупністю знань з правового регулювання земельних відносин, вміння аналізувати нормативно-правові акти, що регламентує процес володіння, використання та розпорядження землею фізичними та юридичними особами.

СК 6 Вміння зібрати і підготувати дані для реєстрації земельних ділянок, супроводжувати оформлення всіх видів цивільно-правових угод щодо земельних ділянок.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (86 %), СК5 (36 %), СК6 (14 %).

Лекційні та практичні заняття, контрольні заходи, семінарські заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: відеоуроків, дискусій, роботи в парах, мозкових атак, дебатів, вебквестів, вправ для рефлексії

на дошці Jamboard, «мобільного навчання», навчання через аргументацію, навчання за запитом студентів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 79 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 71 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 86 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Децентралізація і земельна галузь», «Роль підприємництва в економіці країни», «Методика оцінки земель» «ЗА чи ПРОТИ мораторію на продаж землі?»; флешмоб проти дискримінації у будь-якому її прояві «Всі ми рівні, але різні», «Протидія булінгу» тощо.

73 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 55 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 193 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації, на освітніх онлайн-платформах та під час міжнародних стажувань.

86 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проєктів;
- 3) залучення під час вивчення освітнього компонента практиків: юристів, адвокатів, вузькопрофільних представників юридичного спрямування;
- 4) забезпечення та активне використання системи інтерактивного навчання;
- 5) збільшення фінансування закладів фахової передвищої освіти.

201 Агрономія (далі – спеціальність 201)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 201, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 201 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 43 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 14 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 57 год/ 1,9 кредиту ЄКТС кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 90 % закладів фахової передвищої освіти, у 10 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 52 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 52 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 201 від 30.06.2021 № 743 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (42 %).

Лекцій, практичні, лабораторні та семінарські заняття застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із застосуванням інтерактивних методів: диспутів, презентацій, круглих столів, моделювання правових ситуацій, «мікрофону», квестів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 29 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 29 % закладів фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Шляхи формування правової відомості та правової культури студентської молоді», «Правомірна поведінка і правопорушення», «Відповідальність за скоєнні правопорушення», «Держава Україна», «Я – громадянин України» тощо.

43 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 29 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 201 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації на освітніх онлайн-платформах.

81 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) інтегрованості правових питань у спеціальні дисципліни;
- 3) залучення професійних фахівців з практичним досвідом роботи;
- 4) професійного мультимедійного супроводу викладання дисципліни;
- 5) оновлення практичних задач.

204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва (далі – спеціальність 204)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі **спеціальності 204**, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 204 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 60 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 20 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 57 год/ 1,9 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 93 % закладів фахової передвищої освіти, у 7 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 60 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 86 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 204 від 30.12.2021 № 1478 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 13 здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 10 здатність до використання нормативної та технологічної документації у професійній діяльності

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (47 %), СК 10 (13 %).

Семінарські заняття, самостійна робота, практичні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: вимушених дебатів, фільмів, роботи у групах, аналізу історій і ситуацій, мозкових штурмів, дискусій, роботи з правовими першоджерелами тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 40 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 60 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Захисту прав дитини», «Аграрне право», «Земельне та екологічне право», «Протидія корупції» «STOP – булінг!» «Правовий статус переселенців» «Права громадянина України, передбачені Конституцією України» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 20 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 204 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

87 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення практичних занять;
- 2) інноваційного поліпшення освітнього процесу;
- 3) збільшення кількості навчальних екскурсів;
- 4) залучення професійних фахівців з практичним досвідом роботи;

5) участі студентів у конференціях, семінарах, вебінарах та інших позакласних заходах на правову тематику.

205 Лісове господарство (далі – спеціальність 205)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 205, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 205 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 22 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 63 години / 2,1 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 67 % закладів фахової передвищої освіти, у 33 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 78 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 205 від 08.11.2021 № 1199 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (89 %).

Семінарські заняття, самостійна робота, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: Google-класу та сервісу Google Meet, розгляду ситуацій, «мікрофону», квестів, дебатів, дискусій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 11 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 22 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Агробізнес і освіта: сучасні моделі розвитку», «Свої права ти добре знай, їх шануй та захищай», «Я – студент і я маю право», «Соціально-правовий захист підлітків», «Права людини та права дитини в умовах збройної агресії РФ», «Способи та шляхи захисту цивільних осіб в умовах збройної агресії РФ» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 33 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 205 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

78 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) мотивації правової поведінки;
- 3) залучення до плану курсів на варіативній основі;
- 4) оновлення збірника правових завдань;
- 5) оновлення професійних знань.

206 Садово-паркове господарство (далі – спеціальність 206)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 206, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 205 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 50 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 50 %.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 години / 2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 50 % закладів фахової передвищої освіти, у 33 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 17 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 206 від 06.04.2022 № 307 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (83 %).

Семінарські заняття, лекційні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: дискусій, круглих столів, дебатів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правове забезпечення реалізації права на доступ до екологічної інформації в період воєнного часу в Україні», семінар: «Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства», «Антикорупційне законодавство», «Шляхи формування правової відомості та правової культури студентської молоді», «Ми – європейці реальність та перспективи», «Національно-патріотичне виховання студентів» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 206 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

83 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) доступу до спецкурсів;
- 3) участі здобувачів освіти у всеукраїнських і міжнародних конференціях;
- 4) забезпечення та активного використання системи інтерактивного навчання.

208 Агроінженерія (далі – спеціальність 208)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 208, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 208 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 75 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 16 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 90 % закладів фахової передвищої освіти, у 8 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору і у ще 2 % закладів фахової передвищої освіти – факультативним.

У 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 65 % закладів фахової передвищої освіти є диференційований залік.

Стандартом зі спеціальності 208 від 11.01.2022 № 15 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадану компетентність до ОПП, а саме: ЗК 1 (85 %).

Лекційні заняття, практичні заняття та семінарські заняття застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: відеоуроків, мультимедійного супроводу, диспуту, презентацій, круглих столів, моделювання правових ситуацій, квестів, дебатів, мнемотурнірів, використання Google-додатків, кейсів, вирішення проблемних питань тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 40 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 35 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 60 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Правопорушення та його наслідки», «Захист прав дитини», «Я студент і я маю право», «Проблеми застосування норм права», «Сучасні проблеми правової системи», «Національне законодавство та договори по країнах», «Для чого потрібно вивчати право?», «Агробізнес і освіта: сучасні моделі розвитку» та співпраці» тощо.

Переважна частина 75 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 55 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 208 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

65 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) оновлення навчальної програми;

3) збільшення обсягу педагогічного навантаження;

4) рівності громадян перед законом, взаємної відповідальності держави і особистості, верховенство права, гарантування державою виконання правових приписів сприяло б підвищенню мотивації набуття правової компетентності здобувачами фахової передвищої освіти;

5) залучення професійних фахівців з практичним досвідом роботи.

211 Ветеринарна медицина (далі – спеціальність 211)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 211, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 211 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 78 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 11 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 89 % закладів фахової передвищої освіти, у 11 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 56 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 89 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 211 від 30.11.2021 № 1285 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (89 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, лекційні заняття, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: ділових ігор, роботи з текстами нормативно-правових актів, розв'язування юридичних задач, роботи в групах, аналізу ситуації, тренінгів, кейсів, моделювання ситуацій, дебатів, відеофільмів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 22 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 22 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 44 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Паління та вживання алкоголю в громадських місцях, зберігання та збут наркотичних речовин: відповідальність за порушення закону», «Правовий статус переселенців», «Права громадянина України, передбачені Конституцією України», «Реалізація прав людини в сучасному українському суспільстві», «Протидія корупції» тощо.

56 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 33 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 211 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, стажуваннях.

56 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) офлайн-навчання;
- 3) активного залучення під час занять для вивчення правових компетентностей практиків: юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування;
- 4) проведення тематичних семінарів, тренінгів, занять очних та онлайн-занять з правознавцями-практиками.

221Стоматологія (далі – спеціальність 221)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 221, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 221 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 75 % закладів фахової передвищої освіти, Основи права – 13 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 45 год/ 1,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 63 % закладів фахової передвищої освіти, у 37 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 88 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є диференційований залік.

Семінарські заняття, навчальні заняття, лекційні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: шкали думок, рольових ігор, «акваріуму», дискусій, «мікрофону», дебатів, мозкових штурмів, ситуаційних аналізів та аналізу конкретних ситуацій, кейс-методів, брейнстормінгу, створення ментальних карт, інфографіки, юридичного футболу, PRES-формул, а також важливою є робота над змістом нормативно-правових актів України тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 38 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 88 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Конституційні права та свободи громадян України в умовах воєнного стану», «Конвенційні права дітей-біженців в умовах війни», «Кримінальна, адміністративна, цивільна відповідальність неповнолітніх», «Загальна декларація прав людини», приділяють увагу темам, спрямованим на вивчення освітнього компонента з набуття правових компетентностей: «Страхова медицина», «Захист прав пацієнта», «Юридична відповідальність медичних працівників за професійні правопорушення», «Основи трудового права», «Особливості регулювання праці медичних працівників» тощо.

25 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 63 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 221 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

75 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) залучення працівників правового спрямування;
- 3) практичне застосування законодавства;
- 4) удосконалення навчальних планів;
- 5) організації тренінгів, семінарів з питань правової освіти.

223 Медсестринство (далі – спеціальність 223)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 223, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 223 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 35 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/ 2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 55 % закладів фахової передвищої освіти, у 45 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 80 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 223 від 08.11.2021 № 1202 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (95 %), СК 1 (70 %).

Семінарські заняття, навчальні заняття, лекційні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів:

правової розминки, юридичного марафону, глосарію правознавця, інтелектуального штурму, розв'язання юридичних задач, кейс-методів, роботи над змістом нормативно-правових актів України, аналізу правових життєвих ситуацій, інтелектуальних ігор – брейн-рингу, вебквесту тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 85 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 40 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 95 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Основи трудового права», «Право та медична етика», «Особливості регулювання праці медичних працівників», «Викладання клінічних дисциплін через призму основ правознавства», «Права та обов'язки медичних працівників», «Конституційні права та свободи громадян України в умовах воєнного стану», «Страхова медицина», «Захист прав пацієнта», «Україна – суверенна і незалежна держава», «Правовий статус неповнолітнього», «Я, мої права й обов'язки», «Як уникнути кримінальної ситуації», «Правопорушення і як його запобігти?», «Як діяти у ситуації домашнього насильства, або його загрози?», «Сучасне правотворення: питання теорії та практики в медичних установах», «Права та обов'язки медичних працівників, «Приватна медична практика як вид спеціальної підприємницької діяльності» тощо.

60 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 60 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 223 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

85 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) постійного оновлення інформації про зміни законодавчих документів в інформаційному просторі на доступних сайтах;
- 3) наявності актуальної фахової літератури;
- 4) кращої підготовки здобувачів освіти в школі;
- 5) профілактичних заходів з правоохоронними органами з метою запобігання формуванню негативних навичок;
- 6) удосконалення навчальних планів відповідно до законодавства зі спеціальності;
- 7) організації тренінгів, семінарів з питань правової освіти;
- 8) роз'яснення студентам їх прав та обов'язків згідно з чинним законодавством на навчальних заняттях і позааудиторних заходах;
- 9) можливості застосування теоретичних знань у практичній діяльності в юридичних установах.

224 Технологія медичної діагностики (далі – спеціальність 224)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 224, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 224 відбувається за освітнім компонентом Громадянська освіта у 67 %, Технологія медичної діагностики – 33 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 51 год /1,7 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 33 % закладів фахової передвищої

освіти, у 67 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 224 від 30.06.2023 № 801 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до законодавства та протоколів, рекомендацій щодо безпеки життєдіяльності та охорони праці в галузі.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (67 %), СК 1 (33 %).

Семінарські заняття, навчальні заняття, лекційні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: аналізу, дискусій, «мікрофону» тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 67 % закладів фахової передвищої освіти.

Правових гуртків немає у закладах фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 66 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Міжнародні стандарти прав людини та механізми їх реалізації та захисту», «Тиждень права» тощо.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 33 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 224 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

100 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) залучення практиків: юристів та інших працівників правового спрямування.

226 Фармація, промислова фармація (далі – спеціальність 226)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 226, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 226 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 47 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 8 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 45 год /1,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 70 % закладів фахової передвищої освіти, у 30 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 85 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 54 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 226 від 07.06.2023 № передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність використовувати нормативно-правові акти України та дотримуватися положень належних фармацевтичних практик щодо здійснення професійної діяльності.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (85 %), СК 1 (62 %).

Семінарські заняття, навчальні заняття, лекційні заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: ситуаційного аналізу, дискусії, аналізу конкретних ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 23 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 15 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 46 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Міжнародні стандарти прав людини та механізми їх реалізації та захисту», «Основи законодавства України про охорону здоров'я»; науково-практичні конференції: «Основи теорії держави і права України. Право, мораль, медична етика та деонтологія»; семінар – розгорнута бесіда «Основи конституційного права України. Права та обов'язки медичних працівників», «Захист прав пацієнта», «круглий стіл «Основи сімейного права. Медико-правові проблеми штучного запліднення», а також організовано Тиждень права тощо.

23 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 31 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 226 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

92 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) залучення практиків: юристів та інших працівників правового спрямування;
- 3) практичного застосування законодавства;
- 4) організації тренінгів, семінарів з питань правової освіти.

231 Соціальна робота (далі – спеціальність 231)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 231, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 231 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 56 %, Громадянська освіта – 11 % закладів фахової передвищої освіти тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год/3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 73 % закладів фахової передвищої освіти, у 27 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 55 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 64 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 231 від 21.09.2021 № 1004 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 2 Здатність використовувати на практиці знання нормативно-правових актів соціальної роботи і соціального забезпечення.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (73 %), СК 2 (73 %).

Семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкових штурмів, кейсів, ділових ігор, опитування, дебатів, обговорення, узагальнення та систематизації знань, «каруселі», імітації судового процесу або досудового розслідування тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 82 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 64 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 82 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Торгівля людьми або біле рабство», «Права та обов'язки громадянина України» «Що я знаю про права дитини?», «Дій Проти Насильства», Посиденьки проти насилля над дітьми «Дитинство без насильства», «Воєнний стан і права людини», «Що означає бути громадянином держави» тощо.

64 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 82 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 231 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктах підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, а також за участю у роботі інтерактивних лекторіїв, вебінарів, семінарів, семінарів-практикумів, круглих столів, тренінгів, конференцій.

55 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) кращого забезпечення фаховою літературою;
- 3) організації практичного навчання з правових дисциплін, конкурсів, олімпіад, відвідування правових музеїв, центрів розвитку;
- 4) залучення практиків: юристів, адвокатів, працівників правової галузі;
- 5) участі в розробці макетів соціальної реклами разом з фахівцями та взаємодія з піар-менеджерами соціальних служб;
- 6) зменшення самотійної роботи;
- 7) збільшення обсягу практичної форми організації освітнього процесу, можливості закріплювати набуті знання під час педагогічної практики.

241 Готельно-ресторанна справа (далі – спеціальність 241)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 241, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 241 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 59 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 5 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 90 год /3 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 77 % закладів фахової передвищої

освіти, у 23 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 59 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 59 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 241 від 13.07.2021 № 803 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 3 Здатність використовувати на практиці основи законодавства у сфері готельного і ресторанного господарства.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (91 %), СК 3 (77 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, контрольні заходи, консультування, лекційні заняття – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: опрацювання документів (нормативно-правових актів) у малих групах, рольових й ділових ігор, використання кейс-методів, ситуаційних аналізів, круглих столів, дискусій, настільних ігор «рожеві окуляри», правового брейн-рингу тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 36 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 27 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 41 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Протидія сімейному насиллю», «Основи теорії держави і права», «Правовий статус особи», «Юридична відповідальність у трудовому праві», «Порядок вирішення трудових спорів», «Права, свободи та обов'язки неповнолітніх», круглий стіл «Розуміння прав людини сприяє усвідомлення її обов'язків та відповідальності», семінари: «Шляхи формування правової свідомості та правової культури студентської молоді», вебінари: «Трудові права молоді: вебінар для працюючих студентів», «Проблемні аспекти захисту прав споживачів», «Особливості притягнення неповнолітнього до адміністративної відповідальності за ст. 173-4 КУпАП Булінг (цькування) учасника освітнього процесу», тренінги: «Гендерна рівність», «Протидія булінгу в студентському середовищі» тощо.

59 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 36 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 241 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, міжнародних стажуваннях.

91 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) розширення можливості для спілкування молоді з юристами-практиками і держслужбовцями, які б на реальних прикладах доводили необхідність знання права та його практичну значущість;

3) введення до ОПП навчальних дисциплін Господарське право, Трудове право;

4) проведення правових олімпіад, диспутів на правову, моральну тематику, лекторіїв, науково-практичних конференцій, наукових гуртків, зустрічей з працівниками правоохоронних органів тощо;

5) систематичної роботи з опрацювання вузьких питань навчальних дисциплін на додаткових заняттях;

6) правильного донесення до студентів матеріалу, обговорювання цікавих ключових понять, які впливають на правову свідомість та культуру майбутніх фахівців.

242 Туризм (далі – спеціальність 242)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 242, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 242 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 83 %, закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 8 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год /2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 83 % закладів фахової передвищої освіти, у 17 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 75 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 242 від 13.07.2021 № 805 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність застосовувати на практиці знання з правового регулювання сфери туризму в Україні.

СК 7 Здатність виконувати вимоги законодавства щодо забезпечення безпеки туристів, збереження їх майна, охорони туристичних ресурсів України і довкілля.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (92 %), СК 1 (75 %), СК 7 (58 %).

Аудиторні заняття, самостійна робота, контрольні заходи, консультування, індивідуальні завдання, лекційні заняття, практична підготовки – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: мозкових атак, кооперативного навчання, ситуаційного аналізу, імітацій, рольових ігор, дебатів і дискусій, різного роду ігор правового спрямування тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 50 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 50 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 75 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права та обов'язки студентів під час професійної практики», «Захисти свої права», «Податкова знижка на навчання», «Правопорушення у сфері громадського порядку і безпеки», «Антикорупційна політика в Україні» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 50 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 242 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах, міжнародних стажуваннях.

75 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення кількості безкоштовних конференцій;
- 2) розширення можливості для спілкування молоді з юристами-практиками і держслужбовцями, які б на реальних прикладах доводили необхідність знання права та його практичну значущість;
- 3) спрямування освітнього процесу на розвиток правової свідомості і правової культури;
- 4) інтеграції правових знань з дисциплінами, що формують загальні компетентності (гуманітарного циклу);
- 5) використання активних методів навчання правового змісту;
- 6) проведення семінарів, тематичних тренінгів, занять очних та онлайн-занять із правознавцями-практиками;
- 7) забезпечення та активне використання системи інтерактивного навчання

271 Морський та внутрішній водний транспорт (далі – спеціальність 271)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 271, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 271 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 33 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової

компетентності, є обов'язковим у 100 % закладів фахової передвищої освіти.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Аудиторні заняття, самостійна робота, лекційні заняття, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: ділових ігор, аналізу ситуації, тренінгів, кейсів, моделювання ситуацій, дебатів тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 67 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 33 % закладах фахової передвищої освіти.

33 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 271 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) наявності технічних і відеоматеріалів;
- 2) модернізації фахової компетентності викладачів, упровадження інноваційних методик викладання та навчально-методичного забезпечення;
- 3) залучення практиків: юристів, адвокатів, інших працівників правового спрямування;
- 4) правового навчання на високому методичному і практичному рівнях.
- 5) модернізації методів і форм навчання, зокрема ділових, ситуативних або імітаційних ігор, тренінгів, тестів тощо.

272 Авіаційний транспорт (далі – спеціальність 272)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 272, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 272 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 105 год /3,5 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 67 % закладів фахової передвищої освіти, у 33 %, закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на третьому курсі. Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 272 від 19.09.2022 № 831 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 2 Здатність дотримуватися вимог авіаційного законодавства, інструкцій та рекомендацій з експлуатації, ремонту й обслуговування об'єктів авіаційного транспорту та їх систем, компонентів та виробів.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (67 %), СК 2 (33 %).

Практичні заняття, лекції, семінарські заняття, консультації індивідуальні і групові – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: занять з відпрацюванням навичок у робочих у групах, дискусій, тестів, інтерактивних презентацій, мозкового штурму, моделювання ситуацій тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 67 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 67 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 67 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Державні символи України: історико-правові аспекти», «Українська державність: національний вимір», «Тиждень права», «Знай свої права», «Закон і ми», «Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України», «Право, справедливість», «Твоя правова культура» тощо.

67 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 272 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації, на освітніх онлайн-платформах, платформах масових онлайн курсів.

67 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) урізноманітнення форм і методів роботи;
- 2) обговорювання цікавих ключових понять, які правильно впливають на правову свідомість і культуру майбутніх фахівців;
- 3) перегляду навчальних фільмів;
- 4) відповідної юридичної та правової літератури.

273 Залізничний транспорт (далі – спеціальність 273)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 273, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 273 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 80 % закладів фахової передвищої освіти, Громадянська освіта – 20 %.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої

освіти з набуття правової компетентності становить 81 год/2,7 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 80 % закладів фахової передвищої освіти, у 20 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 80 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на першому курсі. Формою підсумкового контролю у 60 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 273 від 20.04.2022 № 353 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 3 Здатність дотримуватись у професійній діяльності законів України, вимог нормативно-правових документів, Правил технічної експлуатації залізниць України, інструкцій та рекомендацій з обслуговування, ремонту та експлуатації об'єктів залізничного транспорту, їх систем та елементів.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (60 %), СК 3 (40 %).

Аудиторні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: моделювання відносин, вивчення та вирішення проблемних ситуацій, аналізу документів громадянознавчої тематики, аналізу історій і правових ситуацій, панельних дискусій, дискусій з актуальних соціальних проблем, дебатів, онлайн-спілкування, роздумів, есе тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 40 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 80 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 60 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Як не стати жертвою злочинів», «Тиждень академічної доброчесності», «Що означає бути громадянином держави» тощо.

60 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 60 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 273 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

80 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) інформатизації освіти;

3) модернізації інформаційного, науково-методичного та матеріально технічного забезпечення функціонування фахової передвищої освіти;

4) інноваційно-педагогічної діяльності в умовах диджиталізації освіти;

5) вдосконалення науково-методичного забезпечення підготовки фахівців нової генерації;

6) дотримання здобувачами вимог чинних нормативно-правових актів України як під час навчання, так і після закінчення закладу фахової передвищої освіти.

274 Автомобільний транспорт (далі – спеціальність 274)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 274, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 274 відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 82 % закладів фахової передвищої освіти, Правознавство – 5 % тощо.

Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 54 год/1,8 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент, передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності, є обов'язковим у 68 % закладів фахової передвищої

освіти, у 32 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору.

У 55 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Стандартом зі спеціальності 274 від 27.01.2023 № 82 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 1 Здатність використовувати у професійній діяльності знання з конструкції, експлуатаційних властивостей, робочих процесів автомобільних транспортних засобів, нормативно-правових актів з експлуатації, обслуговування та ремонту об'єктів автомобільного транспорту та їх систем.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме: ЗК 1 (95 %), СК1 (68 %).

Семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: «кола ідей», «дерева рішень», «незакінченого речення», дебатів, диспутів, «займи позицію», пресконференцій, візуальних матеріалів, імітації судових слухань, мозкових штурмів, кейсів, ділових ігор, коучингу тощо.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 73 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 59 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 86 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Захист прав людини в умовах воєнного стану», «Кримінальна відповідальність і кримінальне покарання неповнолітніх», «Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення», «Захист трудових прав працівників. Правовий аспект», «Зміна умов трудового договору: правові аспекти», «Чи є безпечними мікрозайми у сучасному світі?», «Контракт – особливий вид трудового договору», «Булінг серед неповнолітніх, «Правове становище безробітного в Україні», «Охорона праці неповнолітніх, жінок» тощо.

91 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 91 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 274 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах.

73 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

- 1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;
- 2) залучення здобувачів освіти до вебінарів, семінарів правового змісту, проведення всеукраїнських конкурсів за правовою тематикою, забезпечення сучасною фаховою літературою;
- 3) ширшого застосування інтерактивних методів навчання;
- 4) більшого показу здобувачам фахової передвищої освіти навчальних відеопрограм з подальшим тестуванням;
- 5) повного електронного курсу, де були б і аудіолекції, тестування, словник основних термінів, персоналії, де можливо знайти правові документи;
- 6) організації та проведення тематичних лекторіїв та онлайн-навчання на рівні України, забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами навчання та роботи;
- 7) формування високої правової культури сучасного українського суспільства;
- 8) посилення превентивного виховного процесу;
- 9) актуалізації методики інтерактивного навчання здобувачів освіти, застосовуючи нові способи залучення здобувачів освіти до освітнього процесу та їх активізації.
- 10) відповідної юридичної та правової літератури.

275 Транспортні технології (за видами) (далі – спеціальність 275)

Досліджуючи питання правової компетентності здобувачів освіти зі спеціальності 275, можемо зазначити.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності 275 на морському та річковому транспорті відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 33 % закладів фахової передвищої освіти. Кожен заклад фахової передвищої освіти

передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 60 год/2 кредити ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності та є обов'язковим у 67 % закладів фахової передвищої освіти у 33 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору та у 67 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі.

Формою підсумкового контролю у 67 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 33 % закладів фахової передвищої освіти.

Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 17 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Я маю право», «Свобода і відповідальність», «Правові засади правової держави» тощо.

17 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 67 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

33 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Водночас у 67 % закладів фахової передвищої освіти є певні труднощі, а саме:

- немає джерел фінансування для забезпечення фаховою літературою – 33,5 %;
- немає сучасної фахової літератури «Морське право» – 33,5 %.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності **275 на залізничному транспорті** відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 37 % закладів фахової передвищої освіти тощо. Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності.

Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 66 год/2,2 кредити ЄКТС. У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент передбачений у навчальних планах для

набуття правової компетентності та є обов'язковим у 55 % закладів фахової передвищої освіти, у 45 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору та у 55 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на другому курсі.

Формою підсумкового контролю у 64 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 18 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 28 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 37 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Права та обов'язки студента», «Права та обов'язки молодого фахівця», «Трудове законодавство», «Воїни права» тощо.

18 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 37 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

55 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Набуття правових компетентностей зі спеціальності **275 на автомобільному транспорті** відбувається за освітнім компонентом Основи правознавства у 57 % закладів фахової передвищої освіти тощо. Кожен заклад фахової передвищої освіти передбачає в ОПП різну кількість годин/ кредитів ЄКТС для вивчення освітнього компонента з набуття правової компетентності. Отже, середній обсяг для вивчення освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти з набуття правової компетентності становить 78 год /2,6 кредиту ЄКТС.

У закладах фахової передвищої освіти освітній компонент передбачений у навчальних планах для набуття правової компетентності є обов'язковим у 71 % закладів фахової передвищої освіти, у 29 % закладів фахової передвищої освіти освітній компонент вільного вибору та у 50 % закладів фахової передвищої освіти вивчення освітнього компонента передбачено на третьому курсі. Формою підсумкового контролю у 50 % закладів фахової передвищої освіти є залік.

Вивчення вузькопрофільного законодавства передбачено в навчальних програмах правничих дисциплін у 43 % закладів фахової передвищої освіти.

Правові гуртки є у 29 % закладів фахової передвищої освіти. Конференції, семінари, вебінари та ін. за правовими тематиками проводять у 43 % закладах фахової передвищої освіти і охоплюють теми: «Я маю право», «Права, свободи і обов'язки людини і громадянина України – сучасний аспект», «Особливості трудових відносин молодих спеціалістів транспортної галузі», «Правова відповідальність підлітків» тощо.

43 % закладів фахової передвищої освіти залучає для вивчення правових компетентностей працівників правового спрямування.

Профільну юридичну освіту мають 64 % викладачів, які викладають освітній компонент для набуття правових компетентностей.

71 % закладів фахової передвищої освіти засвідчили, що із забезпеченням навчальною літературою проблеми немає.

Стандартом зі спеціальності 275 від 27.02.2023 № 213 передбачено набуття правових компетентностей.

ЗК 1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 5 Здатність до оптимізації логістичних операції та координації замовлення на перевезення вантажів від виробника до споживача, дотримування законів, правил та вимог систем управління якістю.

Водночас не всі заклади фахової передвищої освіти вводять вищезгадані компетентності до ОПП, а саме:

275 (на морському та річковому транспорті) ЗК 1 (100 %), СК 5 (67 %);

275 (на залізничному транспорті) ЗК 1 (82 %), СК 5 (73 %);

275 (на автомобільному транспорті) ЗК 1 (86 %), СК 5 (50 %).

Аудиторні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, практична робота, контрольні заходи, індивідуальні консультації – всі ці форми застосовують під час внутрішньої організації вивчення змісту освітнього компонента у закладах фахової передвищої освіти із використанням інтерактивних методів: моделювання відносин, вивчення та вирішення проблемних ситуацій, аналізу документів громадянознавчої тематики, аналізу історій і правових ситуацій, панельних дискусій, дискусій з актуальних соціальних проблем, дебатів, есе, правового рингу, вікторин, проектів, кейсів, квестів, мозкового штурму, роботи малими групами, ділових ігор, розробки інтелектуальних карт (з використанням Mind Maps, Mind Meister), експертного оцінювання, ротації з використанням додатків платформ Google Workspace for Education, правових турнірів тощо.

Підвищення кваліфікації викладачів зі спеціальності 275 в закладах фахової передвищої освіти відбувається у різних суб'єктів підвищення кваліфікації та на освітніх онлайн-платформах і на освітніх майданчиках, стажуваннях.

Поліпшити набуття правових компетентностей в закладах фахової передвищої освіти, на думку викладачів, можливо за рахунок:

1) збільшення навчальних годин і кредитів ЄКТС, спрямованих на засвоєння освітнього компонента;

2) організації та проведення тематичних лекторіїв і онлайн-навчання на рівні України;

3) забезпечення вузькопрофільних викладачів сучасними засобами навчання та роботи;

4) співпраці та професійного розвитку науково-педагогічного персоналу у взаємодії із фахівцями-практиками галузі, залучення до спільних проєктів;

5) майстер-класів та воркшопів від фахівців-практиків галузі як для викладачів, так і здобувачів освіти.

6) відвідування виставок з питань митної справи;

7) залучення митних брокерів до проведення занять, екскурсій на митницю, участі здобувачів освіти у конференціях з митно-правовою тематикою;

8) модернізації інформаційного, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення функціонування фахової передвищої освіти;

9) інноваційної педагогічної діяльності в умовах диджиталізації освіти;

10) запровадження в освітній процес більш профільного вивчення правових компетентностей;

11) модернізації методів і форм навчання, зокрема ділових, ситуативних або імітаційних ігор, тренінгів, тестів для контролю знань, творчої роботи з понятійним апаратом, вирішення тематичних кросвордів, проведення різноманітних експериментів, соціологічних досліджень тощо.

ВИСНОВКИ

Аналіз чинників правових компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти дає змогу дійти висновку, що, вочевидь, рівень набуття правових компетентностей у закладах фахової передвищої освіти на сучасному етапі недостатній.

Отримані як результат показники змушують задуматися про сучасного здобувача фахової передвищої освіти, який має бути більш мобільний, інформований, з критичними і об'єктивними підходами до розв'язання практичних ситуацій в трудовій сфері з умінням застосовувати набуті знання не лише в теоретичній частині, а й в практичній діяльності.

Сьогодні більшість здобувачів освіти з різних причин мають прогалини в знаннях з правового статусу суб'єктів широкого кола правовідносин, не мають навичок практичного застосування правових знань і професійно-правових умінь та достатнього рівня правової грамотності. І ці проблеми багато в чому зумовлені тим, що в навчальних планах і програмах підготовки майбутніх фахівців недостатньо враховується характер і обсяг правових знань, професійно-правових умінь, не розроблено вимоги до відбору оптимального змісту правових дисциплін для майбутніх фахівців.

На нашу думку, формуванню правової компетентності здобувачів освіти сприяє застосування ефективних педагогічних методик і матеріалів; проведення інтерактивних і практичних занять з метою зацікавити здобувача освіти у набутті правових знань; встановлення зв'язку правових знань із сферою майбутньої професійної діяльності та особистих інтересів здобувача; інтеграція правових аспектів до навчальних програм.

Це створює фундамент для появи у здобувачів освіти благородних громадянських рис особистості, культивує цінності права, свобод людини, повагу до прав інших людей, визнання цінностей демократії, мотивування здобувачів до участі у вирішенні суспільних проблем життя і, як наслідок, вміння висувати високі вимоги до результатів своєї діяльності.

На нашу думку, дослідження може сприяти перегляду підходів до формування правової компетентності здобувачів освіти у закладах фахової передвищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Н. Ткачова. Професійна правова культура її зміст та роль у подальшому цивілізованому розвитку України. Юридичний вісник. 3(24)2012 С.154-158.
2. Курок Р.О. Розвиток правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів: теорія і методика. Монографія. Київ : «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 422 с.
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://cutt.ly/5NWFaaS> (дата звернення: 01.05.2023).
4. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
5. Стратегія розвитку вищої освіти на 2021–2031 роки. URL: <https://cutt.ly/JR9fQmm> (дата звернення: 01.05.2023).
6. Maslow A. Motivation and Personality. Harper, New York: Matthews, 1977. 346 p.
7. Національна програма правової освіти населення URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992/2001#Text> (дата звернення 18.05.2023)
8. Скаковська С. С., Котик О. В. Серія «Економічні науки». 2020. Вип.4(92). С.348-357.
9. Затверджені стандарти URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/fahova-peredvisha-osvita/sector-fahovoyi-peredvishoyi-osviti/zatverdzheni-standarti> (дата звернення 15.09.2023)

**Інформаційно-аналітичне дослідження
щодо набуття правових компетентностей
здобувачами фахової передвищої освіти
(крім спеціальності 081 Право)**

Науково-методичний центр ВФПО
03151, Київ-151, вул. Смілянська, 11

Підписано до друку 07.11.2023. Формат 60x84 $\frac{1}{16}$.
Гарнітура Palatino Linotype. Папір офс. Друк офс.